

Sabinus en Eponina; : treurspel.

<https://hdl.handle.net/1874/371865>

BIBLIOTHEEK DER RIJKSUNIVERSITEIT
TE UTRECHT

1929

**Verzameling tooneel-
stukken uit de
nalatenschap van
prof. Dr. J. te WINKEL**

No. 346

Sabinus

en

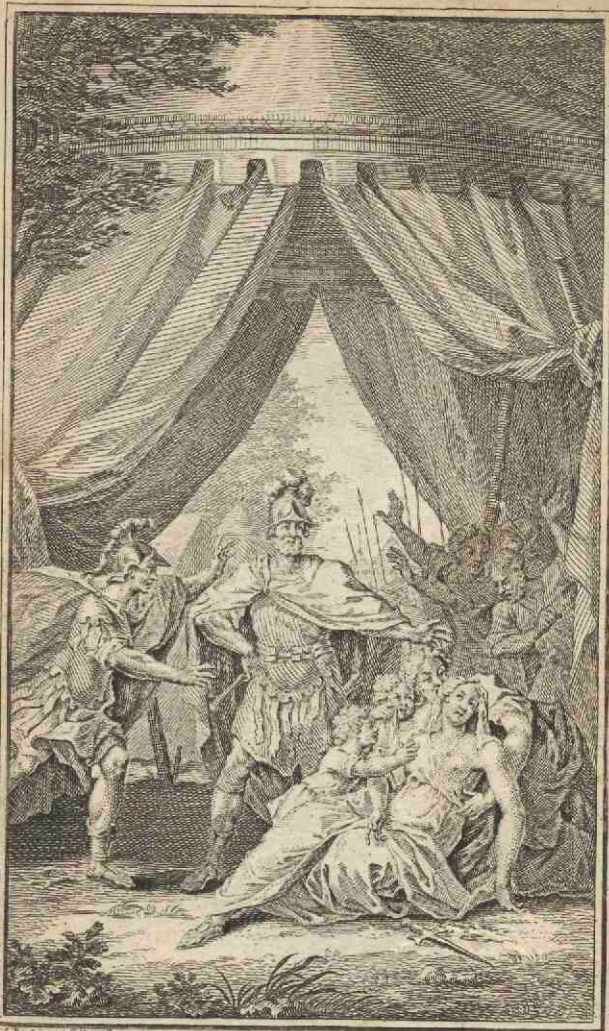
provincia

don

Haerckamp

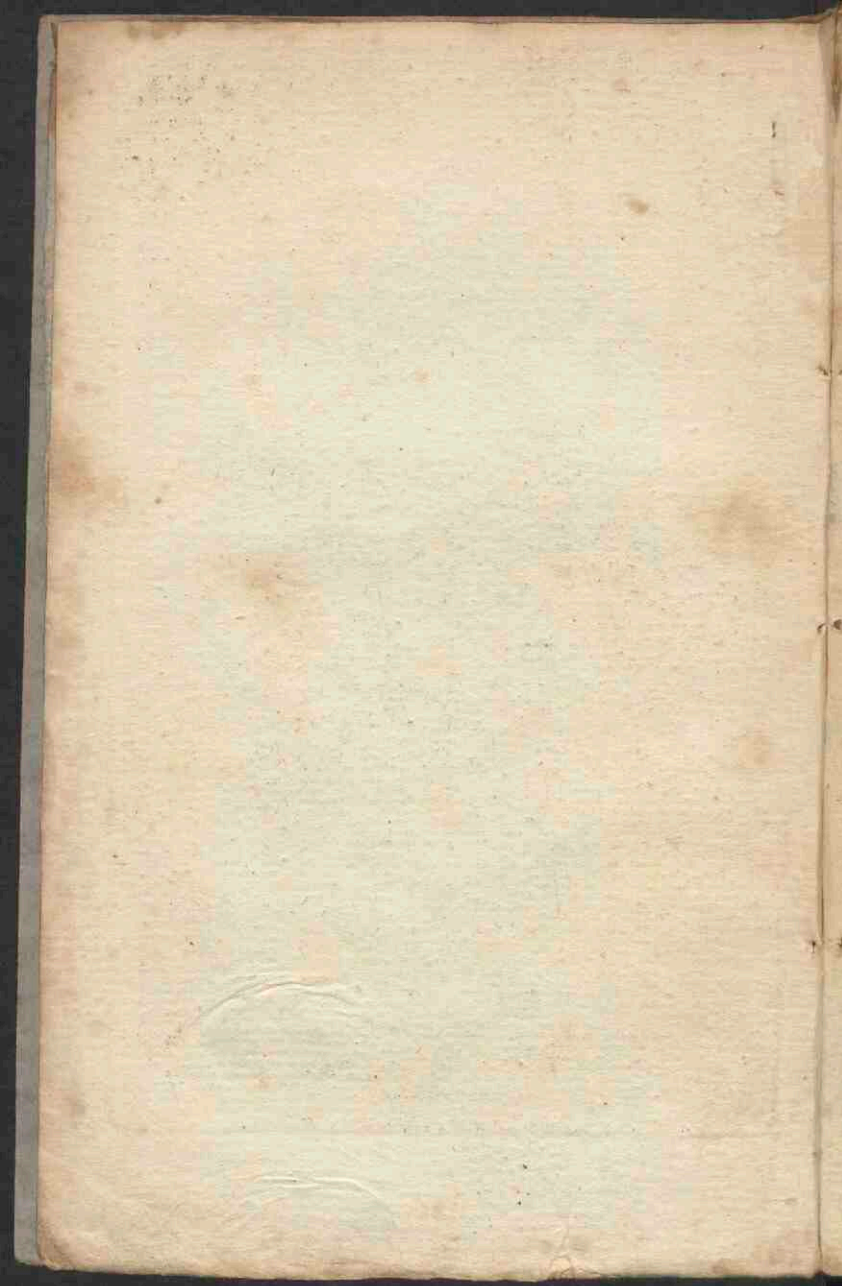
De Wishes

De eerste Deel is van 1738 (Aantal 8°)

J. Pons del. et fecit. 1738.

SABINUS EN EPONINA, TREURSPEL.

846
S A B I N U S

E N

E P O N I N A ;

T R E U R S P E L .

GEVOLGT NAAR HET FRANSCHÉ,

D O O R

J. H A V E R K A M P .

Te A M S T E L D A M,
By IZAAK DUIM, Boekverkooper, bezuiden
het Stadhuis. Met Privilegie. 1741.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

S. A. B. I. N. U. S.

M. M.

E. P. O. N. I. A. S.

T. R. E. U. S. P. E. L.

CONVOCATIO SACRAE REGIAE UNIVERSITATIS

D. O. C. T.

J. H. A. V. E. R. K. A. M. M.

T. A. M. S. T. E. D. A. M.
By Isaac Dorn, Bookbinder, bound
at Seehaus, the Privilege 1742.

S. I. L. I. O. S.

1742

COPYE van de PRIVILEGIE.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weten: als zo Ons te kennen is gegeven by de Regenten van het Weesen Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam, en in die qualiteyten te samen Eygenaars, mitgaders Regenten van den Schouwburg aldaar, dat zy, Supplianten, eenige Jaaren hadden gejoütsfeert van 't Octroy of Privilegie by hen van Ons op den 23. May 1714. geobtaineert, waar by Wy aan hun Supplianten, goedgunstelyk hadden geaccordeert, en geoctroyeert, om, gedurende den tyd van vyftien doen eerst achter een volgende Jaaren, de Werken, die ten dienste van het Tooneel reets waeren gedrukt en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebrogt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uitgeeven ende verkopen, en bevonden, dat de Jaaren, by de voorz. Octroy of Privilegie genoemt, op den 22. May 1719. stonden te expirieren, ende dewyl zy Supplianten ten meesten dienste van den Schouwburg, (waar van hunne respectieve Godshuizen onder andere mede moeten worden gesusteneert.) de voorgenoemde Werken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert waeren, of in toekomende gedrukt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, gaerne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken, doen drukken uitgeeven en verkopen, ten eynde dezelve Werken door het nadrukken van andere, haar Luyfter, zo in taal, als in spelkonst, niet mogte komen te verliezen: en dewyl sulx haar Supplianten, na de expiratie van 't bovengemelde Octroy, niet gepermitteert was, zoo keerden zy Supplianten haar tot Ons, reverentelyk verzoekende, dat Wy aan hun Supplianten in qualiteyten voorz. geliefden te verlenen prolongatie van het voorz. Octroy of Privilegie. om de voorz. Werken, zo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten als anders, reets gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, den tyd van Vyftien eerst komende, en achter een volgende Jaaren, alleen te mogen drukken en Verkopen, of te doen drukken en verkopen, met verbod aan alle anderen opseeckere hooge Peene, by Ons daar tegens te statuieren. SOO is 't, dat Wy, de Saake, en 't voorz. verzoek overgemerkt hebbende, ende geseegen weesende, ter beede van de Supplianten uyt Onze regte wetenschap, Souverains Magt ende Authoiteyt, deselve Supplianten geconsenteert, geaccordeert hebben, consenteeren, accorderen en octroyeeren hen by dezen, dat sy, gedurende den tyd van Vyftien eerst agtereensvolgende Jaaren, de voorz. Werken, zo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, reeds gemaakt, en ten Toneele gevoert, of als nog in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, in diervoegen, als sulx by Supplianten is verzogt, en hier vooren uitgedrukt staet, binnen den voorz. Onzen Landen alleen zullen drukken, doen drukken, juytgeeven en verkopen, verbieden de daaromme allen ende geen ygelyken dezelve, Werken, in 't geheel, ofte ten deele te drukken, naar te drukken, te doen Naardrukken, te Verhandelen, ofte Verkopen, ofte elders Naargedrukte, binnen den selven Onzen Landen te brengen, uyt te geven, of te Verhandelen of te Verkopen, op Verbeute van alle de nagedrukte, ingebragte, verhandelde ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie duysend guldens daar en boven te verbeuren, te

appliceeren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor den Armen der plaatzen daar het Cutus voor vallen zal, ende het reſteerende derde part voor de Supplianten, ende dit t'elkens zo meenigmaal, als dezelve zullen werden agterhaalt, alles in dien verſtande, dat Wy de Supplianten met dezen onzen Oſtroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hunne ſchade door het Nadrukken van de voorſz. Werken, daar door in geenigen deele verſtaan, den inhoude van dien te autorificeeren, ofte te Advouëren, ende, veel min dezelve onder onze protexie, ende beſcherminge, eenig meerder Credit, aanzien ofte reputatie te geven, nemaal de Supplianten in cas daarinne iets onbehoorlyks zoudé inſtuëren, alle het zelve tot hunne Laſten zullen gehouden weezen te verantwoorden, tot dien cynde wel expreſſelyk begeerende, dat by aldien zy dezen onzen Oſtroye voor dezelve Werken zullen willen ſtellen, daat van geen geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaal gehouden wezen, het zelve Oſtroy in't geheel, en zonder eenige omiffie, daar voor te drucken, of te doen drucken, ende dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaar van de voorſz. Werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneert, te brengen in de Bibliotheek van onze Univerſiteyt te Leyden binnen den tyd van zes weeken, na dat zy Supplianten dezelve Werken zullen hebben begonnen nyt te geeven, op een boete van zes hondert guldens, na expiratie der voorsz. zes Weeken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduyſſe Aimen van de plaats alwaar de Supplianten wonen; en voorts op peene van met 'er daad verſteeken te zyn van het effect van dezen Oſtroye. Dat ook de Supplianten ſchoon by het ingaan van dit Oſtroye een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorsz. Onſe Bibliotheek, by zoo verre zy gedurende den tyd van dit Oſtroye dezelve Werken zouden willen herdrukken met eenige vermeerderingen, of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van dezelve Werken, Geconditioneert als vooren, te brengen in de voorsz. Bibliotheek, binnen dezelve tyd, en op de boete en penaliteyt, als voren. Ende ten eynde de Supplianten van dezen Onſen Conſente, ende Oſtroye mogen genieten, als naar behooren, Laſten wy allen ende een ygelyk, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhonde van dezen doen; laten, ende gedogen, ruſſelyk, Vredelyk, ende Volkomentlyk genieten en gebruyken, Cefeerende alle belet ter Contratie. Gegeven in den Hage, onder onzen Groten zegele, hier aan doen hangen op den zeven- en twintigſten Mey. in 't jaar onzes Heere ende Zaligmakers duyſtend zeven hondert agtëntwintig.

J. G. V. Boetzelaar.

Onder ſtond, Ter Ordonnantie van de Staten, was getekent
WILLEM BUYS.

Lager ſtond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit Oſtroye, ter hande geſtelt by Extract Authenticoq, haar Ed. Gr. Mog. Reſolucien van den 28 Juny, 1715, en 30 April, 1728, ten eynde om zig daar na te reguleeren. De Regenten van het Wees- en Oude Mannenhuis hebben, in hunne voorſz. qualiteit, het recht van deze Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen Druk, van SABINUS EN EPONINA, Treurspel, verguut aan IZAAK DUILM. *Amſterdam, den 5 January, 1741.*

V O Ó R R E E D E

VAN DEN FRANSCHEN

D I C H T E R,

DEN HEEREN *RICHER*.

Het onderwerp van dit Treurspel is genomen uit Tacitus (1), Plutarchus (2), en Xiphilinus (3.) Zie hier wat deze Schryvers daarvan geschreven hebben.

Terwyl Vitellius en Vespasianus malkanderen het Keizerryk betwisten, ontstonden verscheiden bevoertten in de Gaulen: Claudius Civilis deed in het Belgische de Batavieren met een gedeelte van Duitsland opstaan, en behaalde verscheiden voordeelen op de Romeinen. Het groot ontwerp, dat hy gemaakt hadt, om de Gaulen van de Heerschappy dezer overwinnaars te bevryden, wierdt ondersteunt door drie Gallische Heeren, Tutor, Clasicus en Julius Sabinus. Dees laatste, die van Langres was, zeide zich een achterkleinzoon te zyn van Julius Cesar. Hy onttaarde niet, zegt Plutarchus, van de deugt zynere Vóórouders, en ging in roem en in rykdommen alle de anderen Gallen te boven. De voortgangen van zynen aanhang bliezen zynen moedt zodanig op, dat hy de stoutheit hadt den Keizerlyke tytel in het Celtische aan te neemen: maar de Sequaneezen aangetast hebbende, die het noch voor de Romeinen hielden, wierdt hy op de vlucht gebragt. Zyne nederlaag stuitte den opstandt der Gaulen; en Civilis maakte weinig tydts daarna zynen vrede met Rome, in eene byéénkomst die hy hadt met Cerialis, Stedehouder van Vespasianus.

A 3

Sa-

(1) Tacitus Hist. lib. 4. (2) Plut. in erotico. (3) Xiph. in Vesp.

V O O R R E D E V A N D E N

Sabinus zoude , na zyne nederlaag, in Duitslant hebben kunnen wyken: maar zyne Gemalinne Eponina (1), die hy uitermaaten beminde, niet derwaarts kun- nende voeren, wederhult hem de liefde, en deet hem een buitengemeene wykplaats uidenken. Hy vluchtte in een van zyne Lanthuizen, en dankte zyne Bedien- den af, onder voorwentsel van zich-zelven door het vergif te onttrekken aan de vervolginge zyner vyand- den: vervolgens stak hy den brant in zyn huis, en be- gaf zich in twee onderaardsche kamers, die aan hem alleen bekend waren, en aan twee getrouwe Vrygemaak- ten, die hy by zich hielt. Hy zondt ondertusfchen éénen van dezelve naar Eponina om haar bekend te maaken dat hy zich zelf met vergif hadt omgebracht, opdar haare traanen zyne veinzery noch mogten onder- steunen. Het verstant en de getrouwheit van deze Vrouwe waren gelyk aan haare bekoorlykheden: hoe- danigheden die de eenen van de anderen een nieuwen luister ontleenen, wanneer dezelve zo gelukkiglyk veréénigt zyn. Eponina was op deze tyding ontroos- telyk en de overmaat van haare smarte bragt haar in weinig dagen in dootsgevaar. Sabinus, die daarvan verwittigt wierdt, liet haar door denzelfden Vryge- maakten zeggen dat hy leefde; haar biddende zich te troosten, en ondertusfchen altoos dezelfde droefheid te veinzen, om het gerucht van zynen dood te bevesti- gen, hetgeene zy volmaaktelyk wel uitvoerde. Men zag haar den ganschen dag in traanen, en des nachts begaf zy zich steelswyze weg, om haaren Gemaal te zien in de droevige plaatsen, alwaar hy geweken was. Gedurende den tyt van negen jaaren, dat Sabinus al- dus verborgen was, deet Eponina verscheiden reizen naar Rome, alwaar zy heimelyk eenige Vrouwen, haa-
re

(2) Tacitus noemt haar Eponina, Plutarchus Empona, en Xi- phillius, Peponila.

FRANSCHEN DICHTER.

te vriendinnen en nabestaanden, bezocht: en zelfs hoope geschept hebbende om genade voor Sabinus te verkrygen, bragt zy hem derwaarts, zodanig vermomt zynde, dat niemant hem kende: maar de zaaken noch niet wel geschikt zynde, zo keerde hy naar zyn onderaardsche wooning.

Deze schuilplaats eindelyk ontdekt zynde, wierden de Man en de Vrouwe, met twee Kinderen, in deze duisternissen geboren, naar Rome, en vóór Vespasianus gebragt. De edelmoedige Heldinne, zich met haare twee Zoonen aan des Keizers voeten werpende, zeide tegen hem: „Heb medelyden, Cesar, met de-
 „ze armen Kinderen, die in het graf geboren zyn.
 „Wy hebben dezelve alleenlyk ter waerelt gebragt, op-
 „dat 'er te meêr smeekers mogten zyn die uwe goe-
 „dertierenheit aanriepen”. Zulk een beweeglyk schouw-
 spel vermurwde alle die geenen die tegenwoordig waren: Vespasianus-zelf scheen daardoor bewogen te zyn: dees Vorst, hoewel anders tot vergiffenis genegen, veroordeelde ondertusfchen den man en de Vrouwe ter doot. Eponina onderging denzelven met eene stantvastigheit die noch meerder de verwondering dan het medelyden verwekte. Zy zeide „dat het haar aangenaamer was
 „geweest in de duisterheit te leeven, dan voortaan het
 „licht te genieten, dat haar Vespasianus op den Throon
 „zoude doen zien”. De regeering van dezen Kei-
 zer, zegt Plutarchus, zag niets zo beklaglyk, noch dat meerder afschriks baarde aan de Menschen en aant de Goden: en dees Philophische Historieschryver wy den korten duur van de nakomelingschap van Vespasianus aan de gramfchap des Hemels, die hem wilde straffen in zyne Kinderen, omdat hy onrechvaardiglyk den onschuldigen met den schuldigen vermengt hadt.

Men ziet door dit uittreksel wat ik uit de Historie getrokken, en de veranderingen welke ik daarin ge-

V O O R R E D E VAN DEN

maakt hebbe: eene vryheit die men altoos den Dich-
ters toegestaan heeft, doch altyt onder voorwaarde
van de Karakters en de voornaamste gevallen te behou-
den. Zy zyn verpligt geweest, zelfs in de éénvoudig-
ste Stukken, Byvoegselen te bedenken, die waarschyn-
lyk moeten zyn, en verbonden met de voornaame daat.
Dit hebbe ik getracht in dit Treurspel uit te voeren.

De voornaame daat is de opstant der Gaulen tegen
het Roomsche Keizerryk, gevolgt van de nederlaag en
van de veroordeeling van Sabinus. Maar deze laatste
gevallen zyn door te veel tuschentyts gescheiden, om
dezelven te brengen tot de éénheit van den dag, waar-
aan men in de Tooneelpoëzy gebonden is. Ik hebbe
dan gestelt dat de Gaulen noch niet in rust waren, en
dat Civilis, verscheiden Jaaren na de nederlaag van Sa-
binus, zich noch niet ontwapent hadt. Ik bringe Vespas-
asianus aan de oevers van de Moezel, naby de plaats
alwaar die Gal verborgen was. Ik doe hem op nieuws
opstaan, en geeve hem verbintenissen met Antonius
Primus (1), een out Veltoversten der Romeinen, een
oproerig man, misnoegt, en een heimelyk vyand des
Keizers. Primus brengt Cecinna en Marcellus in zyne
belangen, welken Suetonius (2) en Dio (3) zeg-
gen op het leven van Vespasianus toegelegd te hebben.
Ik doe de zamenzweering ontdekken door Eponina,
die, bericht daarvan bekomen hebbende, en niet weet-
tende dat Sabinus daaraan medeplichtig was, alles aan
Vespasianus openbaart, in meening om deszELTS gunst
te winnen, en genade voor haaren Gemaal van hem te
verkrygen. Ik doe Titus en Domitianus verliest zyn
op Eponina, welkers staat hen onbekent is. Deze
drift is van verschillende uitwerking in de twee Prin-
sen. Titus, die daarover weet te zegepraalen, doet

de-

(1) Hy was van Toulouze. (2) Suet. in Tito. (3) Dio in
Vesp.

FRANSCHEN DICHTER.

dezelve dienen tot zynen roem: daartegen veroorzaaken de minnenyt en de woede van Domitianus, ontstoken door de liefde, de bloedige ontknooping van dit Stuk. Maar, om hem tyt te geeven tot het overweldigen van den geest des Keizers, verwydere ik Titus, die uit de Legerplaats vertrekt, om met Civilis te handelen.

Ik hebbe gedacht het Tooneel veelêr in de Gaulen te moeten plaatsén, dan te Rome, om twee redenen. De eersten is, dat ik, de daar te Rome doende geschieden, en Sabinus aldaar zamenzweeren tegen den Keizer, mynen Heldt onluistert zoude hebben, en niet anders dan eenen Schelm van hem gemaakt, wiens toelleg een afgryzen veroorzaakt, en wiens straffe noch schrik noch medelyden verwekt zoude hebben. Maar in de Gaulen heeft zyne verstanthouding met Primus, om de Legerplaats der Romeinen te overrompelen, niets dat niet geoorlooft zy tusfschen opentlyk verklaarde vyanden. De tweede reden die my bewogen heeft om het Tooneel aldaar te plaatsén, is dat ik, aldaar een Slag doende leveren tusfschen de Batavieren en de Romeinen, te gelyk twee van myne voornaamste Personaadjen verheerlykt hebbe, Sablnus en Titus, die hierdoor gelegenheit hebben blyken van hunne dapperheit te geeven.

Ik hebbe geen mindere beweegreden gehad, om Titus op het Tooneel in te voeren. Men wil liefde in de Treurspellen; men schept behaagen in de Helden te hooren zuchten; en deze zwakheit is van den smaak van het schoonste gedeelte van den Landaart: maar de Huwelyksliefde is weinig in gebruik op het Tooneel, en bygevolg moeijelyk om te behandelen. Ik zoude zulks niet hebben durven onderneemen, indien ik het Byvoegsel van Titus niet hadde uitgevonden. Hetzelve heeft my ontslagen van den man en de vrouwe dikwils tezamen te doen spreken, welke misfschien verveelt

V O Ó R R E D E VAN DEN

veelt zouden hebben, indien zy malkanderen meêr dan éénmaal onderhouden hadden.

Ik hebbe Domitianus gestelt tegen Titus. Men weet hoedanig de eersten was. Heerschzuchtig, wreet, en yverzuchtig over den roem van zynen Broeder, zonder hem te kunnen navolgen, is hy beschuldigt geweest (1) den doot van dees grooten Vorst veroorzaakt, of ten minsten dien verhaast te hebben. Ik hebbe my dan verbeeld dat de tegenstelling van hunne karakters myn werk zoude versieren, indien het my gelukte dezelve wel uit te drukken, en dat de ondeugden van Domitianus aan de deugden van Titus tot eene schadawe zouden dienen. Bovendien spreekt Domitianus met meêr waardigheits, en met meêr krachts, dan een gewoon vertrouweling gedaan zoude hebben, om den Keizer tot de veroordeeling van Sabinus te overreedén. Eindelyk, Domitianus heeft meêr gezags om de straffe van deezen Gal te verhaasten, zelfs in het oogenblik wanneer Vespasianus hem vergiffenisfe schenkt. Ik hebbe daardoor het karakter van deze twee Prinzen behouden. Domitianus was van een woesten, lasten en onmeêdogenden aart: Vespasianus, in het tegendeel, was vriendelyk, edelmoedig en goedertieren. Men beschuldigt den laatsten niet van wreetheit om dat hy Sabinus heeft doen sterven: de opstant van dezen Gal, en de Keizerlyke Tytel, dien hy zich aangematigt hadt, maakten hem strafbaar genoeg. Men laakt Vespasianus alleenlyk omdat hy de vrouwe van dezen Wederspanneling veroordeelt heeft, en haar gestraft over het misdryf van haaren man: een verwyf waarvoor ik hem bewaare in dit Treurspel, waarvan de verziëring in dat deel waarschyglyker is dan de Historie; wyl alle de geenen die het leven van dezen Keizer geschreven hebben, zyne grootmoedigheid en zyne bescheidenheit pryzen. Indien wy de Historie van Tacitus in het ge-

heel

(1) Dio in Tito.

FRANSCHEN DICHTER.

heel hadden, zo zouden wy daarin misfchien de beweegredenen zien, die Vespasianus tot zo veel gestrengheits deeden overflaan. Dces Historiefchryver; (1) nadat hy gewag gemaakt heeft van de nederlaag van Sabinus, en hoe hy het vuur flak in zyn Lanthuis, om te doen gelooven dat hy dood was, belooft op zyne plaats te zeggen door wat list hy negen jaaren lang verborgen bleef, en te gelyk de stantvastigheit van zyne vrienden, en het doorluchtig voorbeelt van zyn Gemalinne Eponina te verhaalen. Maar dat gedeelte der Historie van Tacitus is verloren.

Tacitus, Suetonius en Plinius de jonge, hebben my de karakters van Vespasianus en van zyne twee Zoonen, met dat van Antonius Primus, gegeven; en ik hebbe die van Eponina, en van hunne Vrygemaakten naar Plutarchus geschildert. Eén van de twee lastiten wordt door dezen Philosooph Marcialius genoemd; een naam welken ik de vryheit genomen hebbe te veranderen. Ik hebbe den Tooncelpeelder Paris, Vrygemaakten van Domitia, Moeye van Nero, aan Domitianus tot vertrouweling gegeven. Juvenalis, wiens ongenade men zegt dat hy veroorzaakt heeft, tekent aan (2) tot hoe verre hy in gunst gevordert was onder de regeering van Domitianus. De Vertrouwde van Eponina is dan de éénige personaadje van myne uitvinding. Het is zonder twyfel een groot voordeel diergelyke onderstanden in de Historie te vinden, en daaruit de zeden en de gevoelens van zyne Personaadjen te trekken. De Treurspellen van dat slach hebben een zonderlinge verdienste, wanneer de karakters wel getroffen zyn: maar daarin bestaat de zwarigheit. Indien men het minste daarvan afwykt, indien eenige trek niet gelykende is, men ontdekt zulks lichtelyk, en men heeft daardoor in de afbeelding gemist: in plaats dat in de Stukken die ganschelyk verdigt zyn, de Schryver voor die berispingen

(1) Hist. Lib. 4. (2) Sat. 7.

VOORREDE VAN DEN

pingen niet blootgesteld is; hy heeft de vryheit om aan zyne Personaadjen zodanige deugden of ondeugden te geeven als het hem behaagt.

De toevlucht van Sabinus in een onderaardsche plaats, zoude tadelachtig en verziert kunnen schynen, indien zulks niet getuigt wierd door twee Schryvers die tydtgenooten van mynen Heldt waren. Tacitus leefde ten tyde van Vespasianus en van zyne Zoonen; en Plutarchus, die deze Historia verhaalt, als een gedenkwaardig voorbeeld van het vermogen der liefde, zegt te Delphos éenen der Zoonen van Sabinus (1) gezien te hebben, die genoemt was als zynen Vader. Ik hebbe my dan weinig te bekommeren of dit geval verbaazende en ongemeen is, dewyl het waarachtig is. In de veronderstelde en verdichte gevallen is de waarschynlykheid noodtzaaklyk; maar wanneer dezelve het steunsel en het getuigenis van de Historie, of zelfs dat van het algemeen gevoelen en van de Fabelgeschiedenissen hebben, (2) dat is genoeg om den Dichter vryheit te geeven om dezelve op het Tooneel te brengen.

Ik ga verscheiden tegenwerpingen voorby, die men gemaakt heeft op het ontwerp van dit Treurspel, en ik zal trachten op de aanmerkelyksten te antwoorden. De eerste heeft zyn opzigt op de ontknooping van het Stuk. Eponina, zegt men, hadt Sabinus moeten zien, eér zy de zamenzweering aan den Keizer ontdekte. Deze berisping zoude gegrond zyn, indien Eponina Sabinus moest verdenken een' medeplichtigen te zyn van zyne vyanden Cecinna en Marcellus, die, naar 't verhaal van Alberik, de Hooften waren van de zamenzweering. Konde zy, bevondien, zonder haaren Gemaal bloot te stellen om ontdekt te worden, vóór den nacht, wederkeeren naar de plaats alwaar hy verborgen was? Zonder twyfel neen; en de voorzigtigheid lier aan de-

ze

(1) De andere Zoon van Sabinus sturt in Egypte. (2) Arist. Poët. Cap. 25.

FRANSCHEN DICHTER.

ze Vrouwe niet toe een anderen tyt te verkiezen. De zamenzweering moest ondertusſchen in denzelfden naderende nacht uitberſten. 't Gevaar was dringende; men was gereed om Vespafianus en Titus op te offeren, op welkers goetheit zy noch eenigszins hoopte. Marcellus en Cecinna, de grootſte vyanden van Sabinus, ſtonden meester te worden. Ondanks alle deze bewegredenen ſtont Eponina noch in twyfeling tuſſchen de vreeze en de hoop. Zy wykt te rug, wanneer zy den Keizer ziet komen, en wil zich noch met haare Vertrouwde beraaden. Eindelyk beſluit zy de zamenzweering te ontdekken, door de vreeze welke Cecinna en Marcellus haar veroorzaakten, en door de hoop die zy heeft van haaren Gemaal te behouden, door deeze weldaar de gunst van Vespafianus en van Titus verdienende. Daar is alzo meêr ongeluks dan onvoorzigtigheid in haar bedryf; en men moet van het voorneemen niet oordeelen naar de uitkomst. Maar laat ons vóór onderſtellen dat de daat van deze vrouwe onvoorzigtig was: houdt dezelve daarom op waarschynlyk te zyn? Is dezelve daarom te minder bekwaam om de ontknooping van een Treurſpel te maaken? Is de ontknooping van Iphigenia niet ten deele gegrond op het onbeſcheiden vertrouwen dat Agamemnon ſtelt in zynen bedienden? Het is waar dat Racine Euripides nagevolgt heeft. (1) Maar Agamemnon is daarom niet te minder onbeſcheiden, en het voorbeeld van Euripides dient alleenlyk om den hedendaagſche Dichters vryheit te geeven om niet beſchroomder te zyn dan hy geweest is.

De tweede beriſping raakt de verklaring van Eponina aan Titus, dat de Gevangen, wiens naam hy niet wist, Sabinus was. Men geeft voor, dat zulks eene onbeſcheidenheit is van de zyde van deze vrouwe, en dat zy zich behoorde te vergenoegen met te zeggen dat dees gevangen haar man is. Ik bidde de geenem die de-

(1) Iphig. in Aulide.

V O O R R E D E VAN DEN

ze tegenwerping maaken aan te merken, aan wien, in welke omftandigheden, met welke vóórzorgen Eponina diergelyke verklaring doet, en wat de uitwerkingen daarvan zyn. Dees onbekende Gevangen was op het uiterfte van te sneeven, indien hy voortvoer zynen naam te verbergen.

S' il se tau, le trépas punira son silence.

„ De doot zal, zo hy zwygt, zyn straf voor 't zwygen weezen :

zegt Titus tegen Eponina. Het gevaar van Sabinus ontruikt aan deeze ongelukkige Vrouwe haar geheim. Zy vertrouwt dan zyn noodlot aan Titus, aan eenen Heldt, aan den edelmoedigften van alle menschen, en die alreeds Vespasianus belet hadt hem te veroordeelen. Ondertuschen, hoewel zy geen gevaar loopt, dit vertrouwen in Titus stellende, de liefde van deezen Prins ontrust haar nochtans. Zy gebruikt de vóórzorge en de zekerheit, te vorderen dat hy zyne drift verzaake, en hem te doen belooven niet te zullen openbaaren het geene zy hem zal zeggen. Kan zy, na den eedt van deezen Prins, zonder hem te verongelyken, zich een ogenblik bedenken om hem haaren man te doen kennen? Titus, tot het bewaaren van 't geheim verbonden, door zynen eedt, en noch meerder door zyne deugt, wordt de Beschermmer van Sabinus. Hy verzoekt van Vespasianus de genaade voor zynen Gevangen. Domitianus vindt hierdoor meêr zwarigheden om te boven te komen, wanneer hy dezen Gevangen wil doen veroordeelen. Eindelyk, dewyl 'er niemant dan Titus is die hem kent, zo belet zulks de verwondering van Vespasianus en van Domitianus niet, wanneer dees onbekende verklaart dat hy Sabinus is.

In de derde plaats werpt men my tegen, dat Eponina het onmogelyke van Titus vordert, wanneer zy wil
dat

dat hy de liefde verzaake, die hy voor haar heeft. Ik bekenne dat indien deeze Vrouwe diergelyken voorflag aan iemant anders doet, dan aan een deugtzaam man, dezelve vruchteloos zoude zyn: maar de kennisfe die Eponina heeft van het beftaan van Titus, moet haar het edele vertrouwen geeven, dat zy doet blyken. Het is waar dat Titus in zynen aart tot liefde geneigt was; Tacitus en Suetonius zeggen zulks uitdrukkelyk: maar dezelfde Historiefchryvers verzekeren dat zyn roem en zyne zorge voor zyne achting zyne vermaaken breidelde; en de laaften (1) verhaalt ons, dat zyne achting voor de Roomfche Wetten hem Berenice, die hy beminde, en waarvan hy weder bemint wierdt, deed wegzenden. Ik doe hem eerst met genoegzaam uitgedrukte vervoeringen den eifch van Eponina tegenftaan: maar moet hy, wanneer hy weet dat zy eenen man heeft, wel een oogenblik tuffchen zyne drift en zynen plicht in twyfeling blyven? Zoude zulks niet ftrydig geweest zyn met den heldenaart, die hem van de andere menfchen onderscheidde? Eenigen gelooven, eindelyk, dat de liefdensverklaring van Domitianus op het Tooneel moest gefchieden, en niet in een Tuffchen-Bedryf, volgens myne vóóronderftelling. Ik hadde deze berifping terftond vóórgekomen, en ik hadde aan het einde van het tweede Bedryf een Tooneel gevoegt, waarin dees Prins met Eponina gezien wierdt: maar de liefde van Domitianus haatelyk zynde, zo hebbe ik het gevoelen van perfoonen van oordeel gevolgt, die my geraaden hebben dat Tooneel weg te neemen. Ik hebbe my dan vergenoegt deze liefde te doen verhaalen. Eponina, verbaast zich van Domitianus te zien beminnen, beklagt zich daarover aan haare Vertrouwde, in het derde Bedryf, en bidt om de befcherming van Titus tegen hem, in het vierde.

(*) *Multaque tolles
Ex oculis, que mox narret facundia presens.*

V E R 3

(1) Suet. in Tito. (*) Horaz. art. Poët.

VERTOONERS.

VESPASIANUS, Roomsch Keizer.

TITUS,

DOMITIANUS,

} Zoonen des Keizers.

ANTONIUS, PRIMUS, een Gal en out Veltover-
sten der Romeinen.

JULIUS SABINUS, een Gallisch Veltheer.

EPONINA, Gemalinne van Sabinus.

ELISE, een Gallische Vrouwe, vertrouwde van
Eponina.

PARIS, Vertrouweling van Domitianus.

SINORIX,

ALBERIK,

} Vrygemaakten van Sabinus.

TWEE KINDEREN, van Sabinus.

LYFWACHTEN, van Vespasianus.

*Het Tooneel is in de Legerplaats der Romeinen,
aan de oevers van de Moezel.*

S A B I N U S

E N

E P O N I N A ;

T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O O N E E L.

S A B I N U S , S I N O R I X .

S I N O R I X .

rees niet dat uw gezigt de Roomfche Krygsliên
tergt, (verbergt.

Nu dit Romeinsch gewaadt u voor hun oog
Gy zult hier Primus zien; ontdek hem uw ge-
dachten. (wachten.

Maar waagt gy niets, myn Heer, als gy hem durft ver-
Vespafiaan, door hem gevestigd op den Throon...

S A B I N U S .

Hy is zyn Vyant, om de koelheit en den hoon,
Waarmeê dees dapp're Gal door hem zich ziet onthaalen;
En dus zyn dienften met ondankbaarheid beraalen:
Hy zoekt zyn wraak; dat is genoeg voor my. Vertrek.
Dat niemant myn geheim uit uwen mont ontdek;
En spaar, nu zich myn arm een' weg tot roem gaat baanen,
Myn waardige Echtgenoot, en wederhoud haar traanen.
Myn aanslag blyv' bedekt en onbekent voor haar;
En, zonder dat zy vreez' Sabinus lyfsgevaar,

B

Het

18 SABINUS EN EPONINA,

Het groot gerucht, dat uit myn zege wordt geboren,
Doe haar myn' toeleg met myn' krygsroem teffens hooren.

T W E E D E T O O N E E L.

SABINUS, *alleen.*

Z'k die dien gewenschten dag, die eindlyk my bestraalt,
Waarop de Hemel all' myn' tegenspoet bepaalt.
Myn droevig noodtlot zal veranderen nadezen:
Myn Zegepraal, of doot, zal 't eind' der rampen weezen.
Gy, die my hebt geboeit, sta toe, ô wreede Min!
Dat thans de Roem my stiere, en op zyn beurt verwinnt.
Bedien niet meêr u van myne Eponinaas klagten,
Ik wil myn heil voortaan niet van haar traanen wachten.
Zy zag myn vyanden vergeefsch door haar gewezen
Vermurwt: men zal my hen niet smeeken zien, ô neen:
'k Wil nooit aan hun gebiedt slaafachtig my gewinnen.
Myn moedt zal hen deez' dag veel beter my doen kennen.
'k Wil dat het alles in hun Leger sta verzet;
En sneuv'len voor hun oog, of geeven hen de wet.

D E R D E T O O N E E L.

SABINUS, PRIMUS.

Wat hebbe ik niet met smart verlangt u weêr te aan-
O moedig Heldt! op wien ik all' myn hoop moet bouwen.
Zeeghaftig Krygsheldt, die my weêr een' Naam beloofft,
Door Zegepraal, waarvan het lot my heeft berooft:
Men zal me in 't Roomsche bloet die schantvlek afzien
Dit leven zonder eer' zou my niet meerder passen. (wasfen;
Hy, die het lot trotsert, en zynen roem betracht,
Vereeuwigt zynen naam, als hy den doot veracht.
Des doots verschrikking, die my nooit tot vrees kon bren-
Kon ook myn leven nooit bewaaren, of verlengen. (gen,
P. 1.

P R I M U S.

Ik ken den dapperen Sabyn, en zynen moedt.
 Ik wyte aan 't lot alleen, myn Heer, dien tegenspoet;
 't Geen we ons éenzinniglyk zien vleien of verdrukken,
 En dar het edelste bestaan kan doen mislukken.
 'k Diende aan den Donau, in het grootst gevaar gebragt,
 Toen een ondankbaar Vorst, van wien ik word veracht:
 En door 't verwart gerucht, het geen de Faam deet hooren;
 Kwam my de maar' van uw gewaanden doot ter ooren.
 Dit baarde, door de zucht voor 't Vaderlant, my smart;
 'k Beschuldigde 't besluit van 't noodtlot in myn hart.
 Vaar voort de rampen, die gy leedt, my af te maalen:
 't Ontfteekt myn wraakzucht dat ik u die hoor' verhaalen.

S A B I N U S.

Vergramt dat Rome ons hier zyn wet deet ondergaan,
 Wilde ik de Gallen van dat haatlyk juk ontslaan. (togren;
 'k Ontstak op nieuws hunn' moedt, waardoor, in zo veel
 Door hen, vol dapperheits, de zege wierdt bevochten;
 Wanneer de Faam hunn' lof door all' de waerelt droeg,
 En toen 't Heelal het oog op hunne daaden sloeg;
 Ik stelde hen, den Stryt van Allia voor oogen;
 Het Roomsche Heir gevlucht, ja Rome zelfs gebogen;
 In zyn verheerden wal zyn Raaden omgebragt;
 Zyn trotsche Kapitoel benaauwt door Brennus magt;
 Onze eed'le Helden gansch Illyrië overheerende;
 Gansch Macedonië hunne oorlogswetten eerende;
 Byzantië vermant; en hen, die winnaars zyn,
 Hun tenten plantende aan den oever van d'Euxyn.
 Ik stelde hen terstont, daartegen, ook te vooren,
 De schand' den Kinderen dier Helden weër beschoren;
 En die Romeinen, door onze Oud'ren overheert,
 De Gallen drukkend' met een juk, dat hen ontteert.
 'k Sprak; „ Ziet uw Winnaars thans zich, naar hun welge-
 vallen,
 „ Met roof en moort verzaën, in uw verwoeste wallen.
 „ Zoudt ge ongevoelig voor zo groot een schande zyn?

„ Gy ziet de Duitschers reets in optogt aan den Rhy;
 „ De Batavieren door Civilis tegen Rome (men;
 „ Gemoedigt: volgt hen, om den Dwing'lant op teko-
 „ 'k Zal, hier geboren, maar gedaalt uit Cefars bloet,
 „ U naar Italië geleiden, vol van moedt.
 „ Laat ons ook 't Kapitool beleeg'ren, en de Vesten
 „ Van Rome, 't geen zo snoot zyn Vryheit geeft ten besten:
 „ Geen Manlius verweert zyn muuren meêr, maar wel
 „ Het volk van Otho, en het krygsvolk van Vitell'.
 „ Die Dwing'lants-slaaven, die niets van 't Romeinsch
 vertoonen, (nen
 „ Dan slechts den blooten naam, dien zy zo schandlyk hoo-
 „ Laat ons 't Heeläl ontslaan van zulk een haatlyk juk.
 „ Men wreek' de Volkeren van all' dien hoon en druk.
 „ Laat onze toeleg Rome en all' de Waerelt melden,
 „ Wie dat wy zyn, en dat ons Gaule bloeit in Helden.
 „ 'k Zag hen verwoet, vol schaamte; en 't algemeen geluidt
 Van hunne stemmen riep my voor hunn' Keizer uit.
 'k Bereidde my terstont om hunnen hoon te wreeken;
 Ik rukte een Heir byéén, en heb het op doen breeken.
 't Begunstigde alles eerst myn edele bestaan.
 Men zag my Rome in zyn Legerplaats verslaan.
 Maar zeker Gallisch Volk durft zyne trouw verraaden,
 En stuit een' krygsman, die het wreekt door zyne daaden.
 De laffe Sequanees, gebooren voor het juk,
 Bereidt my in zyn lant een doodlyk ongeluk.
 'k Zag daar myn Leger, in een zwaaren stryt, verslagen,
 Door my gewent de zege op Rome weg te draagen.
 'k Toog, na de nederlaag, met twee der mynen heên,
 Naar myn Paleis, door smert en wanhoop fel bestreên;
 Maar, daar niet vindend' myn aanbidyke Echtgenoot,
 Dwong my de liefde dat ik tot een zaak beslore,
 Die ik my schaame. Maar, wat sterveling trotseert
 Het juk van hem, die all' de Goden overheert?
 Ik gaf myn liefde toe. Ik mag, men kan 't niet laaken,
 U myn gevoelens in vertrouwen kenbaar maaken.

Moer

Moet ik iets zwygen voor een edelmoedig Vrient,
Die myn belang, in spyt van 't straffe noodtlot dient?

PRIMUS.

'k Sta pal. Gemeene haat, die ons heeft ingenomen,
Veréénigt ons ten val des Adelaars van Romen.
'k Zie haast uw leedt ten einde, en myne wraak voldaan,
Door 't straffen van den trots van Vorst Vespasiaan.
Wil ondertusfchen my 't gevolg te kennen geeven
Des tegenspoets, waarvan my 't droef verhaal doet be-
ven.

Wat verr' gewest heeft tot een schuilplaats u verstrekt,
En negen jaaren tyts uw lot voor ons bedekt?

SABINUS.

Om Romens wraakzucht des te beter te misleiden,
Deet ik het valsch gerucht van mynen doot verspreiden:
Maar zy, aan wie ik trouwe en liefde ben verplicht,
Weêrhielt myn wanhoop, en behieldt my 't levenslicht;
En ik, ik hieldt, verleid door 't voorwerp myner zorgen,
Voor de oogen van 't Heelal myn zwakheit gansch ver-
borgen.

Dus spaarde ik 't leven van een dierbaare Echtgenoot',
Geweken in een plaats verschriklyk als de doot.

'k Wil u niet zuchtende all' myn' tegenspoet herhaalen.
Het voegdt geengrooten moedt zyn rampen af te maalen.
Uw boon is ook de myn': 'k neem deel in uwe zaak.

Kom, neemen wy van een gemeenen vyant wraak.

Civilis deet, opdat die toeleg mogt' gelukken,
Den dapp'ren Batavier en Duitscher t'zamen rukken;

En trekkend' langs een' weg aan weinigen bekend,
En door de Bosfchen, heeft hy herwaarts zich gewend.

Hy voert, noch dezen nacht, kloekmoedig aangevallen,
Den schrik en wapenkreet in deze legerwallen;

Terwyl de Roomsche magt, door slaap van zorg berooft,
Het groot gevaar niet weet, haar hangende over 't hoofd.

Maar, zullen wy 't geluk van onze wraak beschouwen,
Zo laat ons op uw hulp niet vruchteloos vertrouwen.

PRIMUS.

Hy kome; ik wacht hem, en ik geef myn woort voor my.
 Ik heb, van 't volk bemint, de Krygslieën aan myn zy'.
 De meesten volgde naar Cremona myne schreden,
 Toen ik Vespasiaan deedt op den Ryksthroon treden.
 Hy hadt daar toe geen hulp, dan mynen arm alleen.
 Terwyl ik dus voor hem kloekmoedig heb gestreên,
 Genoot hy veilig, in het Ooste in rust gezeten, (ten;
 Een' voorspoet, dien hy aan myn wapens dank mag wee-
 Want Rome bukkende, bukte ook de gansche Staat.
 Maar all' die dienst kwam een' ondankberen te baat'.
 Verblint door zyn geluk en 't luisterryk vermoogen,
 Kan hy vóór zyn gezicht myn byzyn niet gedoogen.
 Myn vóórhoofd, dat een' schrik veroorzaakt in den fryt,
 Doet aan zyn nydig hart een heimelyk verwyf.
 Ik leeze in zyn gezigt hoe hy myn' dienst wil eeren:
 Maar ik, die hem zo hoog verbief, kan hem verneëren.
 Dit staal verschaff' my wraak! 'k zal hem en zyn Geslacht
 Berooven van den staat, waartoe hem Primus bragt.
 De Hemel wil, zo 't schynt, om gunstig meê te werken,
 Aan dezen Stroom myn wraak verzeek'ren en verster-
 Hy wil hem vyanden verwekken van rontom, (ken;
 Opdat de Dwingelant zyn gramschap niet ontkom'.
 Men heeft de Gallen steeds door Rome zien bestry'en:
 Zy toonen zich misnoegt om zyne dwing'landyen:
 Die frytb're Volkeren vereerden nooit geboôn,
 Dan van hun Koningen, noch wêr, dan die der Goôn.
 Vergeefsich zal Titus, tot beteug'ling der soldaaten,
 Zich op zyn heldenmoedt en oorlogsroem verlaaten;
 Dewyl myn naam by hen niet minder is geacht.
 Vespasiaan heeft zich by hen in haat gebragt;
 En zyne gierigheid en strengheit in 't regeeren,
 Doen hen, al morrende, zyn krygsbevelen eeren.
 Domitiaan is lang van hen gevloekt geweest,
 Wiens trotsheit yder kent, wiens wreetheit yder vreest.
 Die Laffen, dien men ziet zyns Broeders roembenyden,

Is ook onwaardig dat hy tegens ons zou ftryden.
Maar 't is hoog tyt dat elk, vol yvers zonder fchroom...

SABINUS.

Ik ga Civilis Heir geleiden naar deez' froom.

PRIMUS.

Gy moogt op myn belofte en yver u vertrouwen.

VIERDE TOONEEL.

PRIMUS, *alleen.* (wen
Myn vrienden zyn gereed; ik zal myn wraak aanfchou-
Marcellus, Fabius, Cccinn', Rutilis, ftaan...
Maar iemand komt... ó Goón! het is Domitiaan.

VYFDE TOONEEL.

DOMITIANUS, PRIMUS, PARIS.

DOMITIANUS.
Sabinus leeft noch, en den rustelooze Gallen;
Baart, in hunn' opftant, dit gerucht een welgevallen.
Die Volkeren zyn fteets, miltzuchtig, nooit verheert,
Met and're vyanden ten ftryde weêrgekeert. (ten.
Men moet hun magt, fchoon die verzwakt is, niet verach-
Zy blyven noch by die hoogmoedige gedachten,
Dat zo Sabinus komt, en hen gebiedt, in 't kort
Hun hals van 't juk van ons gebiedt ontflaagen wordt.
Ga heen; de Keizer heeft de zorge u aanbevolen,
Dat gy de plaats ontdekt, daar hy zich houdt verfholen.

ZESDE TOONEEL.

DOMITIANUS, PARIS.

DOMITIANUS.
Zie Titus vruchteloos myne achterdocht verfmaên:
Die Prins denkt, door zyn' roem vervult van yd'len waan,
Dat

Dat zyn geluk, waaraan hy 't noodtlot wil verbinden,
 In all' zyn groot bestaan geen hinderpaal kan vinden.
 Zyn stoutheit, wel gelukt, die zyne trotsheit vleit,
 Laat geenen breidel meêr aan zyn vermeertheit;
 En 't Roomfche Volk, verblindt door zyne krygsbedryven,
 Wil dat zyn minst geluk zal in geheug'nis blyven.

P A R I S.

't Volk oordeelt enkelyk, wat dat het zie of hoor',
 Naar d' uitslag van een zaak, en dringt niet verder door.
 Men hoort het op die wys van Titus daaden fpreeken.
 Die fchrand're Prins verbergt voor 't volk ook zyn gebre-
 Hy wil 't verbinden aan zyn zyde, opdat hy ftill ken;
 Aan u ontroove een goedt, dat hy niet deelen wil.
 Augustus naam is door den vorst hem opgedragen.

D O M I T I A N U S.

Moet niet een vóórkeur, zo onbillyk, my mishaagen?
 Den eernaam Cefar geeft men my slechts by geval;
 Myn naam is onbekent, tot heden, door 't Heelâl;
 Terwyl steeds myn beleidt, voorzigtigheid en oordeel,
 Den krygspraal ftichten, tot myn Broeders eere en voor-
 deel

De Roomfche Raadt zet hem, door tytels, luister by.
 Terwyl de Keizer hem vereert, vergeet hy my. (len.
 Het noodtlot doet hem door den grootften voorfpoetf tree-
 'k Zie met myn' Vader hem der Waerelts hulde deelen.
 Die trotschen, aan zyn zy' gezeten op den Throon,
 Geeft zelfs den Koningen, vóór hem gebukt, geboôn.
 Wat fchouwípel, Hemel! welk een fchande doet my bee-
 Te zien dat Titus, tot den hoogften staat verheven, (ven!
 Domitianus houdt voor zynen onderdaan!

Ach! myn vernedering vleit hem in zyn bestaan!
 Zelfs, myn vermaak ten trots, tot kwelling myner zinnen,
 Roofst hy, naar zynen lust, my 't hart der Romeininnen.
 Men ftreeft naar zyne min, men zoekt zyn gunst aan 't
 Dus geeven de eere en min aan my tot afgunst stof. (hof.
 Eene onbekende kon my gisteren bekooren,

Zo groot een schoonheit kwam my nimmermeer te voorren.

'k Zag haar in 't Tempel-Choor; ik minde haar; ik zweer
Myn hart kent, na dien tyd, geen and're Godtheit meêr.
Maar, ach! de vrees kwam straks myn nieuwe liefde ont-
roeren.

Dat schoon gezigt, herveen my trôf, en kon vervoeren;
Scheen vast op Titus, zo my dacht, gevest te zyn;
En die gedachte baart my minnenyt en pyn.

De liefde doet misfchien die Schoone heim'lyk zuchten;
Ik zag haar traanen, die met recht my zulks doen duchten.

Ik zoek haar, en ontdek de droefheit van haar hart.

Vermeerd'ren wy, zo zy naar Titus neigt, haar smart.

Zo ze een gelukkiger Meêminnaar is genegen,

Zo zy hem Liefde draagt. ik stel myn' hart daartegen.

Maar iemant nadert ons. 't is Titus.

Z E V E N D E T O O N E E L.

TITUS, DOMITIANUS, PARIS.

TITUS.

K an het zyn?

Zoekt Primus door uw last, myn Broeder, naar Sabyne;

Daar zulk een Oorlogsheldt, ik moet het u betuigen,

Men niet doet vreezen wiens vermogen hem deet buigen?

DOMITIANUS

Te veel gerustheits zou bedrieglyk zyn misfchien.

'k Heb billyk argwaan, dien ik moet verdreven zien.

Sabinus leeft noch: dat gerucht verwekt my zorgen:

Een duist're schuilplaats houdt hem hier naby verborgen;

By dat vernielt Paleis, door hem weleêr gesticht.

TITUS.

Het zy hy levee, of dat hy derve 't levenslicht,

Wy moeten zynen haar, die magtloos is, niet vreezen.

Kan thans aan Rome zyn bestaan nadeelig weezen?

B 5

Prins;

Prins, zo Sabinus, door zyn trotschen waan misleidt,
 Noch ééns te voorschyn komt uit zyne duisterheit,
 Die Muiteling, voorheen een schrikkelyk bespringer,
 Verstreckt ons nu tot een' veracht'lyk mededinger.
 Hy wapent tegen ons een' vyant, reets gevelt.
 Men vleit door vrees den trots van dien verwonnen Heldt.
 't Ware onzen roem tot schand'. Hy kom' voor deze wal-
 len,

Opdat zyn zwakheit blyke in 't aanzien van de Gallen.
 Den zynen dient zyn naam en roem tot weinig fluts.
 Zy wachten, om zyn ramp, van hem ook weinig nuts.
 De schande van hun Hooft, verr' dat het zou belooven
 Een luisterryk geluk, zal hunnen roem verdooven.
 Zo hunne trotsheit zich nochtans te veel vermeet,
 Wy hebben middelen tot hunnen straf gereet.
 De Roomsche dapperheit zal hun verwachting stooren;
 En hun verbaastheit wordt uit 's Winnaars oog geboren.

D O M I T I A N U S.

Men weet de woede van een groote wanhoop wel;
 En ik volvoere, in 't eind', het Keizerlyk bevel. (dronken,
 Vergeefsich waant Titus, van zyn grooten krygsroem
 Dat steeds de krygspraal aan zyn' wagen is geklonken.
 't Was uit met d'oorlog, zo Sabyu gegrepen wierdt;
 En die hem vóórkomt, ook het zekerst zegeviert.

A C H T S T E T O O N E E L.

Wy zien hem, door de wraak des Keizers op te wek-
 Dus zyn beschroomtheit met den naam van vóórzorg
 dekken;
 En die Afgunstigen, die steeds my wederstreeft,
 Bestrydt gevoelens, die hy, tot zyn schand', niet heeft.
 Ach! met veel meerder rechts zou hy myn zwakheit laa-
 ken, (ken;
 Zo 'k hem de ontroering van myn hart zag kundig maa-
 Indien by wist dat ik, hier, in zo woest een' oort,
 Weér

Weêr minnesmart gevoel, door liefde opnieuws bekoort.
 In Iffis Tempel, Goon! zag ik, verrukt, de straalen (len-
 Der schoonheit, die 'k aan 't Hof vóórdezen heb zien praa-
 Myn harte, toen geraakt door haar bekoorlykheên,
 Vindt haar hier wederom, noch schoonder dan ze ooit
 De zilvere Jordaan zag in de Joodtſche landen, (ſcheen.
 Aan haaren boort, myn ziel geboeit in zwakker banden.
 Deez' jonge Schoonheit sloeg, ten doel aan haare ſmart,
 Haar ſchreiende oogen neêr, met een benepen hart.
 Zy weer, vol ſchaamte en ſchroom, 't geen haar bekoor-
 lykheden

Vermeedert, niet wat ſmart ik hebbe om haar geleden.
 Maar, moet ze onkundig zyn, dat Titus 't aldermeest
 Een ſterke byſtant der verdrukten is geweest!
 Kan ik niet met myn gunst 't aanbiddeljk voorwerp helpen;
 En daardoor haar verdriet en haare traanen ſtelpen!
 'k Wensch haar te zien, en ben voor haar gezigt beducht.
 Moet ik in 't Leger, in 't gevaar en krygſgerucht,
 Daar wy de woede van Bellona zien regeeren,
 Myn ziel dan door de magt der min zien overheeren?
 'k Zal ondertuſſchen dat betoov'rend voorwerp zien;
 Om met vermaak haar myn beſcherming aan te biên.
 Wat kan 'er waardiger door de Oppermagt gebeuren,
 Dan 't kwaat te ſtuiten, dat de onſchuldigen doet treuren?

Einde van het eerste Bedryf.

28 SABINUS EN EPONINA,
T W E E D E B E D R Y F.
E E R S T E T O O N E E L.

E P O N I N A , *alleen.*
Elise komt niet! ach! Elise is onbewust
Wat welgegronde schrik my hier voert, gansch ontrust,
En dat Sabinus leeft: dit doet gewis haar waanen
Dat Eponina te vergeefsch versmelt in traanen.
'k Vertrouw den Goôn alleen myn rampen en myn smart:
Hen is alleen bekend de kwelling van myn hart,
En dat myn Echtgenoot, in onderaartsche holen,
Met myne Zoonen kwynt, in duisternis verscholen.
Doet den Romeinen nooit zyn droef verblyf verstaan.
Wordt hy gevangen, Goôn! zo is 't met hem gedaan.
Vespasiaan zal, dat Sabyn zich heeft vermeeten
Den Keizerlyken naam te aanvaarden, nooit vergeeten.
Om hem te spaaren heeft hy hem te veel gevreest:
En die der Cefars staat wil rooven, stout van geest,
Wacht alles van het Lot, dat hacchelyk te noemen,
Een' Kryghsheldt voert ten Throon, of hem ter straff' doet
doemen.

T W E E D E T O O N E E L.

E P O N I N A , E L I S E .

I K H E B B E , op uw verzoek, vernomen naar 't gerucht,
't Geene u terstont, zo 't schein, verbaast maakte en be-
ducht.

Men zegt Sabinus leeft, veel' laten zich misleiden,
Om deze valsche maar' door 't Leger te verbreiden.
Men zoekt, door 's Keizers last, naar dien gesturven Heldt.

E P O N I N A .

Waar wordt Sabyn gezocht, Elise? is 't u gemeld?

E L I .

ELISE.

In 't overschot dat van 't Paleis is nagebleven,
Welks puinhoop steeds het droef geheugen doet herlee-
Van uw voorleden ramp. (ven

EPONINA.

Helaas! ik sterf! Myn hart ...

Zy zygt in de armen van Elise.

ELISE.

'k Ontdekke in 't eind' de reën van uw verdriet en smart.
Sabinus leeft. De schrik, die 'k uwe ziel zie treffen,
Doet my, veel beter dan 't gerucht, zyn lot beseffen.
Onthoudt ge, ô Wreedel! myn genegenheit ten spyt,
De helfte van uw' ramp my zulk een langen tyt?

EPONINA.

Moest dan 't verlengen van myn leven daartoe strekken,
Dat ik op dezen dag myn onheil zag voltrekken?
Heeft dan, ô Goden! die myn ziel zo wreedlyk drukt,
Myn offer, noch myn beê, den blixem u ontruikt?
Myn traanen strekten slechts om dien noch meêr te ont-
steeken.

Helaas! zyt ge onbewust voor wien gy my hoort smeeken?
Myn Echtgenoot, myn Kroost, van oirspronk zo be-
roemt,

Zyn ze onherroepelyk door uw besluit gedoemt?

ELISE.

Wat zegt gy? ach! Mevrouw ...

EPONINA.

Elise, wilt gy hooren
Het bitter noodtlot, door de Goden my beschoren?
Hoor dan naar rampen, die gy noch niet hebt verstaan.
Myn Heldt Sabinus, door zyn oorlogsvolk verraên,
Verbrandde het Paleis, daar 't huwlyk onze handen
En harten hadt veréent, met onverbreekb're banden.
Aldaar hieldt hy, van my gescheiden, onder de aard'
In duisterheit zich op, dat niemant zulks ontwaard!
Aldaar hieldt hy, voor 't oog der Zonn' zelfs, vol van zor-
gen, Met

Met twee Gevryden, dus zyn' jammerstaat verborgen.
 Deeze twee verspreidden het gerucht van zynen doot.
 Helaas! wat was myn smart en myne droefheit groot;
 Toen ik vernam dat hy, door ontrouw der soldaaten,
 Aan zynen vyand moest de zege en 't slagveldt laaten;
 En dat hy, van zyn spyt en wanhoop aangeport,
 Door 't vuur en door 't vergif zyn leven had verkort!
 'k Liet in dien staat, niet slechts door traanen en door zuch-

ten,
 Myn droefheit blyken, en myn bittere ongenuchten;
 Het doodlyk kwynen van myn' geest, door wreede smart,
 Bleek reets in myn gelaat, regeerende in myn hart.
 't Beeldt eens Gemaals, dien ik voor my zo waard moest

achten,
 Blijf in myn wanhoop my geduurig in gedachten.
 't Scheen dat de doot alleen myn traanen stuiten zou.
 Maar myn Sabinus wierdt bericht van myne rouw,
 En, door myn smart geraakt, deet hy my kennisgeeven,
 Door Alberik, dat hy voor my noch was in 't leven.
 'k Zocht myn Gemaal straks in zyn altoos duist'ren nacht:
 'k Beklaagde my dat hy myn liefde hadt verdacht,
 En dat hy, myne deugt niet kunnende waardeeren,
 Dacht dat ik 't leven, na zyn sterven, zou begeeren,
 „ Myn waarde Gemalin, (dus sprak hy,) ik bevind
 „ Dat de aldersteerste liefde u aan myn lot verbindt.
 „ 'k Hadt, zo my minder blyks was van uw trouw gegee-

ven,
 „ Dit hart doorboort, het geen zyn' roem kon overleeven.
 „ 'k Zweer 't by den Hemel, die my, met een gram ge-

moedt,
 „ Niets ov'rig laat dan uw getrouwen liefdensgloet!“
 Dus mengden wy te zaam', in 't midden der gevaaren,
 Ons droevig zuchten en geweent, sints negen jaaren.
 Opdat hy nu niet meêr vervolgt wierde, in dien noodt,
 Vertrok ik uit deeze plaats; 'k bevestigde zyn' doot:
 'k Strooide, onbekent, aan 't Hof deeze tyding, die door Ro-

men,

Naar

Naar myne wenschen, wierdt voor waarheit aangenomen :
 Waarna ik weder in deez' naare holen kwam ,
 Het waardig voorwerp zien van myn rampzaal'ge vlam.
 Twee Kind'ren zyn ons in die duisternis geboren.
 Door hun geboorte is my noch meerder ramps beschoren.
 Ik hielt hun kintsheit hier bedekt voor elks gezigt,
 En die rampzaligen aanschouwden nooit het licht.
 Myn tederheit hielt, voor die panden vol van zorgen;
 Voor der Romeinen oog hun schuilplaats steeds verborgen.
 De Hemel wordt voor hen met reden wreet genoemd.
 Zyn gramschap heeft, in hun geboorte, hen gedoemt.
 Zy zullen slechts 't genot van 't lieve licht verwerven,
 Opdat zy, lotgemeen met ons, ook met ons sterven.

ELISE.

Dit Graf wierdt nooit ontdekt, in spyt der achterdocht :
 Mischien wordt dit verblyf steeds vruchteloos gezocht...
 Maar iemand komt.

DERDE TOONEEL.

EPONINA, ELISE, ALBERIK.

ALBERIK.

Mevrouw, 'k moet u te kennen geeven
 Het geene ik hebbe ontdekt. Men dreigt des Keizers leven.
 'k Heb door 't gesprek van twee Romeinen, aangedaan
 Van yver, ongemerkt dit groot geheim verstaan.
 Een vloekverwantschap zal Germanjes oorlogsmagten ;
 Deez' nacht met open arm noch in dit Leger wachten.
 De Keizer en zyn Zoons, geslacht, zo dit gelukt,
 Ontslaan de Gallen haast van 't juk hetgeen hen drukt.
 Des Hemels gunst zal ons, na ramp, tot troost verstrekken.

EPONINA.

Kunt gy van 't Eedtgespan de Hoofden my ontdekken ?

ALBERIK.

Deez' Krygsliën spraken van Cecinna en Marcell'.

EPONINA.

EPONINA.

Marcellus en Cecinn', ô Goden! weet gy 't wel?

ALBERIK.

O ja Mevrouw; ik kwam, om u myn vlyt te toonen, . . .

EPONINA.

Het is genoeg. Ik zal uw trouw en yver loonen.

VIERDE TOONEEL.

EPONINA, ELISE.

EPONINA.

Cecinn'! Marcellus! Godn! zo gy dien slag niet stuit,
 Dan is 't met alle hoop voor myn' Sabinus uit.
 Zo zy den uitslag hun verwachting zien vervullen,
 Is 't zeker dat zy hem ook niet verschoonen zullen.
 Deez' snoô Romeinen, dien verheven naam onwaardt,
 Verwekken tegen hem 't verraadt, waardoor zyn zwaardt
 En zyne dapperheit het kryggeluk verloren,
 Toen pas de vryheit van de Gaulen wierdt herboren.

ELISE.

'k Weet dat men hen, en 't meest Marcellus, wyten moet;
 Dat Cesar thans met vlyt Sabinus zoeken doet.

EPONINA.

Maar zou 't niet moog'lyk zyn hun stoutheit vóór te ko-
 men?

Wat wordt in dezen noodt 't voordeeligste ondernomen?
 Op Alberiks verhaal tot in myn ziel ontstelt, (spelt.
 Wierdt door geheimen schrik my nieuwen ramp vóór-
 Zou 't Godendom het Ryk aan deze wreedaards schenken?
 Volvoeren wy 't geen my de Hemel doet bedenken.
 Laat ons hetgeene alleen Sabinus redt bestaan:
 Ontdekken wy 't verraadt terstont Vespasiaan.
 Zoude ik zyn wraakzucht door die weldaat niet bewee-

ELISE.

(gen?

O ja; de Keizer was tot goetheit steeds genegen.

EPO-

E P O N I N A

Goôn! wat besluit ik in dit doodlyk oogenblik?
 Zoude ik dan waaken voor de Dwingelanden? Ik?
 Maar, zo ik niet vóórkom den slag die hem zou treffen;
 Cecinn', Marcellus, die zich in hun plaats verheffen;
 Zien wy den Vorst. Maar, ach waar vleie ik my toch meê?
 Elise, 'k voel myn ziel doorpynt van hartewêê;
 En, zo 'k met u mag vry en op nhartig weezen,
 Ondanks zyn deugden, zyn staatkunde doet my vreezen.
 Wierdt niet Vitellius in Rome omgebragt,
 Vóórheen gelaaten aan des krygsvolks woede en magt?
 De Keizerlyke Naam kan tot een misdryt strekken,
 Als 't lot zich in dien staat zo sdydig wil ontdekken.
 Sabyns gevaar dat van Vitell' dus evenaart;
 Wyl zelden eenig Vorst zyn' Mededinger spaart.

E L I S E.

Hy zal uw zielsverdriet en ramp veel minder willen;
 Want Titus zal den toorn' van zynen Vader stillen.
 Prins Titus is een goet en edelmoedig Heldt,
 Die all' zyn' lust en roem in 't medelyden stelt:
 Ja, hy beklaagt zich, als hy ziet één' dag veritreken,
 Waarop zyn gunsten niet aan iemand zyn gebleken
 Men heeft den Keizer zyn verzoek nooit af zien slaan.

E P O N I N A.

Zo ik op Titus hoope, ik vrees Domitiaan.
 Die wreede Prins, altoos geweldig en verbolgen,
 Kan Cesar noopen om zyn wraakzucht op te volgen:
 't Beklaaglyk schreien zelfs verbittert zyn' gemoedt:
 Hy is 't alleen die myn Sabinus zoeken doet.

E L I S E.

(reit?)

Mevrouw, wat vreest gy van zyn woede en zynen too-
 Vespasianus zal alleen naar Titus hooren.
 Is 't niet met alle hoop, als Titus sneuvelt, uit?
 De Vorst...

E P O N I N A.

'k Wil nader my beraên, eêr ik besluit'.

C

Gaan

Gaan wy. De nacht genaakt. 't Gevaar gedooft geen draalen:

Ook zoude ik vruchtloos dit Sabinus gaan verhaalen,
Wyl hy de hulp vermaadt van zyne Gemalin.

'k Ontruk hem zynen ramp, zelfs tegen zynen zin.

V Y F D E T O O N N E E L .

V E S P A S I A N U S , T I T U S , P R I M U S , *Lyfwacht.*

P R I M U S .

I k heb Sabinus gezocht hier aan de Moezelzoomen,
Naby 't Paleis daar hy zyn woonplaats hadt genomen:
Maar ik vondt niets in deez' verschrikkelyken oordt,
Dan asfche en puin van 't geen zyn woede heeft verstoort.

V E S P A S I A N U S .

Hy leeft nochtans; en die Verrader houdt, volzorgen,
Zich, zo men zegt, hier in een duist're plaats verborgen.
Ondanks zyn neêrslag, voegt zich, enk'lyk op zyn' naam,
Der Gallen magt met die der Batavieren t'zaam.
Om hen vóórheenen tot den opstant aan te spooren,
Sprak dees Bedrieger, 'k ben uit Cefars bloet geboren,
Hy voert zyn' naam, en bragt deez' Volken in den waan,
Dat hy, na Neroos doot, alleen naar 't Ryk mogt staan.

T I T U S .

Der Gallen wensch zal voor dien trotschen nooit beklyven;

Neen; Rome zal altoos Meest'rest' der waerelt blyven.
De Scyth geketent, en de Jooden onder 't juk,
Doen zien hoe 't Godendom steeds waakt voor ons geluk.
'k Weet dat het krygsbedryf deez' Volken kan behaagen:
Civilis deet op nieuws hen weêr den opstant waagen.
Men kom' zyn trotsheit vóór, in 't stryden vol van moed: t
En wreek' dien toeleg in der Muiltelingen bloet:
Dat onze dapperheit hen dwinge te betuigen,
Dat wy 't Heelal met recht voor uw gebiedt zien buigen.

V E S .

VESPASIANUS.

In deze bosfchen fchroomt men voor een hinderlaag.
 Men wacht' hen af, eêr dat men iets te fchielyk waag'.
 Dat zich de vyant in het vlakke veldt vertoone;
 Opdat een zeek're zege ons krygsbeleidt bekroone.
 Gedenk, myn Zoon, dat een verftandig Oorlogsheldt
 Zyn lauwren, onbedacht, nooit in de waagschaal ftelt;
 Dat hy de zege dwingt; en dat hy, wel beraaden,
 Voorzigtig roem verdient door zyn beleidt en daaden.

PRIMUS.

't Is noodloos dat de roem van Titus word' gewaagt:
 Ik ken deze oorden. Vorst, gebied, zo 't u behaagt,
 Ik zal met weinig magt de zegepraal verwerven.
 De tyd en arbeit deen myn' yver niet verfterven.
 Dees arm, die tweemaal de Romeinen te onderbragt,
 Verwint gemakkelyk all' de andere oorlogsmagt.
 Ja, ik, die Rome zelfs voor u hebbe overwonnen,
 Zoude ik Civilis hoeft u ook niet leev'ren konnen?
 Myn moedt, reeds lang geboeit, ziet zyne lauwerblaên
 Verwelkt, door leedigheid, nu ik niets mag beftaan.
 'k Zie geen verheven last van u my meêr verblyden.
 Geef my uwe achting weêr, in fpyt, van die 't benyden:
 De raadt van Mutiaan, vol afgunst, diene 't Ryk:
 De uitvoering niet te min behoort aan myns gelyk'.

ZESDE TOONEEL.

VESPASIANUS, TITUS, PRIMUS,
 PARIS, *Lyfwacht.*

PARIS.

Eene onbekende, Vorst, verzoekt gehoor te ontfangen;
 Opdat zy zaaken u ontdek' van veel belangen.

VESPASIANUS.

Zy kome.

36 SABINUS EN EPONINA,
ZEVENDE TOONEEL.

VESPASIANUS, TITUS, PRIMUS, EPONINA,
PARIS, *Lyfwacht.*

G TITUS, *ter zyden.*
Groot Goôn! Hoe is myn ziel ontroert!
Dit is het voorwerp dat myn harte heeft vervoert.

EPONINA.
Ik hebbe een groot geheim, ô Vorst, aan u te ontdekken.
Doe, buiten Titus, all' 't gevolg vanhier vertrekken.

PRIMUS, *ter zyden.*
Goôn!

*De Keizer geeft een teken aan Primus, en aan
zyn gevolg, om te vertrekken.*

ACHTSTE TOONEEL.

VESPASIANUS, TITUS, EPONINA.

W EPONINA.
't W ederspannig volk, dat in deez' Landen woont,
Is u 't gevaarlykst niet, schoon 't zich vyandlyk toont;
Daar zyn, zelfs onder uw Romeinen, muitelingen,
Die u en uwe Zoons, myn Heer, naar 't leven dingen.
Daar is een hoop die met Civilis t'zamenpant,
Om 't Leger in deez' nacht te leev'ren in zyn hant.

VESPASIANUS.
Wien gaf ik reden zulk een' toeleg te beraamen?
O Hemel! wien zal ik verdenken? zyn de naamen
Van die Verraders u bekend, Mevrouw?

EPONINA.
Ik kan
Cecinna en Marcell' u noemen. 'k Weet daarvan
Niets meêr, en kom 't verraadt terstont u openbaaren,
Tot heil der Vorsten, in deez' dreigende gevaaren.

VES-

VESPASIANUS.

Cecinn'! Marcellus! Goôn! Hanthavers van de Wraak
 En 't Recht! schonk ik hen niet myn weldaên met vermaak?
 Ik heb myn gunst verspilt. Zy zien met nydige oogen,
 Deeze' lafaarts trots op hun geboorte, myn vermogen.
 O Mededingers, zo onwaardig, die my tergt, (bergt,
 Voor wien de heerschezucht all' de zorg des Throons ver-
 Als zy door valschen glansch uwe oogen kan bekooren,
 Maar zynen afgront dekt, waarin ze u zal doen smooren!
 Men neem' deeze' muniters vast, en help' hen voorts van kant.
 't Kan weezendat Sabyn ook met hen 't zamenfant. (ven.
 Men zoekt' zyn schuilplaats: die weêrspanning moet snee-
 Maar welk een dankbewys, Mevrouw, zal ik u geven?
 Ik wil op dezen dag doen blyken aan all' de aard',
 Hoe myne erkentenis uw goetheit evenaart.

N E G E N D E T O O N E E L.

TITUS, EPONINA.

TITUS.

Wat bitt're droefheit perst de traanen uit uwe oogen;
 Mevrouw? uw edel hart, door ons belang bewogen,
 Vertrouwt aan myne zorg zyn kwelling noch verdriet?
 Hoe! is de Keizer dan, ben ik uw steunfel niet?
 Kunt ge onze erkentenis een ogenblik mistrouwen?
 Gy zwygt steeds stil, en kunt uw traanen niet weêrhouden.

EPONINA.

O ja; ik blyf verftomt door zo veel ramps en smart.
 De doot, die veel te lang tot myn verloffing mart,
 Is all' de toevlucht my thans overig gebleeven.

TITUS.

Door wien is u zo groot een wanhoop ingegeven?
 Gedoog dat ik den loop van uwe traanen stuit.
 Wy waren in gevaar, gy redt ons daar weêr uit.
 Kan ik op myne beurt uw smarten niet verdryven?
 Zoude ik voor uw geweën dan ongevoelig blyven?
 Een teder medely' heeft my het hart geraakt.

'k Verberg niet meêr een vlam, die my Inwendig blaakt.
Sints ge u in dit gewest vertoonde voor myne oogen,
Heeft myn betovert hart zich myn gebiedt onttoogen,
En uw bekoorlykheên...

E P O N I N A .

Wat zegt gy my, myn Heer?
Wat strekte zulks niet elk, behalven my, tot eer?
Wat is 't een heerlyk lot, waner men kan behaagen
Een' Heldt voor wien 't Heelal eerbiedigheit moet draa-
In wien het sterfelyk geslagt zyn' wellust stelt! (gen;
Dat zyne daagen ook naar zyne weidaên tel!
Maar moet de min tot deze Elendigen hem lei'en?
Tot my, door 't lot gedoemt om hoopeloos te schreien?
Zo zwak een schoonheit, steeds in traanen, door haar
Helaas! behaagt u die? Regeert die in uw hart? (smart,
Hoe! moet, terwyl de zege uw dapperheid zal kroonen,
De liefde u boeijen, en haar kracht aan u betoonden?
Komt ge onder haare wet hier kwynen in dien staat?
En zal men zien dat op die klip uw roem vergaat?
Ach! laat my, zonder dat u zulks benadeel', zuchten.
Ik had gewisfelyk des Hemels toorn te duchten,
Indien de Min by my weêrhieldt een' Heldt, zo waardt,
Om zynen moedt, en om zyn deugden, aanall' de Aard'.

T I T U S .

(hooren.

Vrees niet, Mevrouw, dat ge ooit zulk een verwyf zult
Mag my geen voorwerp, zo aanbiddelyk, bekooren?
Myn arm, indien aan my wat hoops wordt toegestaan,
Zal met meêr dapperheits myn vyanden verflaan.
Ja, zulk een edel vuur, van lasheit onbesproken, (ken
Vermeert den moedt eens Heldts, die daardoor is ontsto-
Ik weet uw' naam niet: maar ik zie, vervult van vreugt,
In uw bekoorlykheên ook eene glansch van deugt,
Die uwe schoonheit tot meêr luisters moet verftrekken,
En uwen oirsprongk my genoegzaam kan ontdekken
Die zwier van waardigheit, die geene grootheit zwicht,
Vertoont uw edele geboorte door 't gezigt.
Wat Lant...?

E P O -

E L I S E.

Men weet zyn lot niet. 't Kan zich beter openbaaren;
 En doen aldus, Mevrouw, uw grooten schrik bedaaren.
 Mischien is uw Gemaal, het Roomsche geweld ten spyt,
 Dat uiterste gevaar ontkomen in den stryt.
 Maar schoon hem Titus al gevangen hadt genomen,
 Zyn goetheit duldt niet dat gy hoopeloos zoudt schroomen.

E P O N I N A.

(men)

Gy weet noch niet, Elise, all' mynen tegenspoet
 Gelooft gy dat myn oog, steeds in een traanenvloet,
 Dat myn gelaat, waarin de droefheit is te leezen,
 Een oirsprongk van de min des Roomschen Heldts kan
 weezen?

Toen ik hem smeeken wilde om zynen onderstant,
 Heeft hy aan my verklaart zyn drift en minnebrant.
 Denk of ik, zonder smart, de ontdekking aan kon hooren
 Van eene min, die nooit voor my moest zyn geboren;
 Goôn! dien de oprechtheit is bekend van myn gemoedt,
 Hebt gy dien loon bewaart voor myn getrouwen gloet?
 Wat zal 't (is myn Sabyu gevangen) met my weezen?
 'k Hebbe alles van een vlam vol minnenyts te vreezen.
 De minnedrift vervoert te verre Titus hart;
 En veel te dikwils zwicht de deugt voor minnesmart.
 Maar 't is myn grootst verdriet, 't moet my wanhoopend
 maaken,

Dat ik Domitiaan door 't zelfde vuur zie blaaken!
 Die Trotschen, dus verliest, oloopender van zinn
 Dan Titus, wil dat ik terstont hem wederminn'.
 Zyn woede en minnenyt, doen my voor alles schroomen;
 Zy bersten tevens uit; hy wil die niet betoomen.
 Maar de Overwinnaar komt. * 't Gejuich, dat hier omtrent
 Gehoort word, maakt de komst van Titus my bekend.
 Ik zie hem. Laat me, Elise, in vryheit hier ontdekken
 Hoe ver' zich 't ongeluk van myn' Gemaal mag strekken.

V I E R.

* Men hoort het oorlogsmuzyk.

44 SABINUS EN EPONINA,
VIERDE TOONEEL.

TITUS, EPONINA, *Gevolg van Titus.*

Vertrekt. **TITUS**, *tegen zyn gevolg.*
Mevrouw, myn arm heeft Primus loon ver-
schafft.

Ik hebbe all' t' Redtgespan voor zyn verraadt gestraft.
Dees nieuwe zegepraal kan u genoeg verklaaren,
Of ik myn liefde met myn' krygsroem weet te paaren.
Ik kom, gelauwert, meêr dan ooit in min verwacht,
Uw schoonheit hulde doen met een eerbiedig hart.
Maar moet ik, op deez' dag van zege en vrolykheden,
Door de alderfelste smart uw ziel noch zien bestreden?
't Verdriet verftomt my, dat ge oneindiglyk betoont,
Ziet gy met tegenzin met lauw'ren my gekroont?
'k Zag door uw vóorzorg my deze Overwinning schen-
baart Titus voorspoet u dan éénig achterdenken? (ken.

EPONINA.

Geniet een voorspoet die uw wensch volkomen vlei'?
Maar sta ook toe, myn Heer, dat een Rampzaal'ge schrei'.

TITUS.

Kan 't grootst geluk wel iets op myne ziel vermogen,
Zo 'k uwer traanen bron ook niet kan opdoen droogen?
Wartoe zoudt gy aldus myn teed'ren wensch weêrstaan?
'k Biede u van myn geluk het deelgenootschap aan.
Zyt gy onzeker van de oprechtheit myner zinnen?
Hoe! twyfelt ge of myn hart u eeuwig zal beminnen?
Verban die achterdocht; geloof veeleêr, met vreugt,
Dat ik gevoelens heb wel waardig uwe deugt,
Wel waardig 't edel bloet, waaruit gy zyt geboren,
En waardig eene min, die Goden zou bekooren.
Achl van wat staat, Mevrouw, gy u berooft moogt zien,
Ik heb de magt om u noch grooter aan te biên.
Ik kan uw straffe lot verzachten, door myn zorgen:
Houdt all' zyn onrecht dan voor my niet meêr verborgen.

EPO-

E P O N I N A.

'k Heb 't levenslicht in Gaule 't eerst genoten:
Daar waren zy, myn Heer, waaruit ik ben gesproten,
In d'alderhoogsten staat, en Mannen vol van moedt.
Wartoe, ô Helden! dient my uw doorluchtig bloet?
Helaas! wel verr' van my in voorspoet te verheffen,
Uw luister doet den ramp te meêr myn leven treffen.

T I E N D E T O O N E E L.

T I T U S , E P O N I N A , P A R I S .

P A R I S .

De ontrouwe Primus en de Muiters zyn 't ontvlucht.
Civilis met zyn Heir vertoont zich, naar 't gerucht.
Hy komt te voorschyn uit een bosch 't geen hem bedekte.
Sabinus zelfs, die, zo veel wapenkrees verwekte,
Geleidt deez' Muiters tot den aanval.

E P O N I N A , *ter zyden.*

Groote Goôn!

T I T U S .

De ontrouwe! Primus! ach! dat elk zyn moedt betoon,
Tot Romens wraak. Mevrouw, de zege zal doen blyken,
Dat nooit myn krygsroem voor myn liefde heeft te wy-

(ken.

E L F D E T O O N E E L.

E P O N I N A , *alleen.*

Wat hoor ik! Wreede Goôn! Helaas! wat gaat my aan?
Heeft Eponina dan haar' Echtgenoot verraên?
O Hemel! duld gy zulks? En, doof voor myn gebeden,
Volvoert gy, door my zelf, dus zyn rampzaligheden?
Hebt gy my dat besluit doen neemen, tot myn smart,
Opdat ik-zelf het staal daardoor hem drukte in 't hart?
Ik keer naar zyn verblyf; 'k verneem of 't hevig blaaken,
En 't medelyden my misdadig konden maaken.

Einde van het Tweede Bedryf.

C 4

DER

40 SABINUS EN EPONINA,
DERDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

EPONINA, ELISE;

EPONINA.
Elise, heb met myn beklaaglyk lot meêdogen.
Zie een Misdadige, vol wanhoops, voor uwe oogen.
Ik dacht hem dienst te doen, en heb Saby'n verraên.
Gewis 't is waarheit, ja hy spant met Primus aan
Een Vrygemaakten deet my zulks te klaar ontdekken,
Die hem gewapent uit zyn schuilplaats zag vertrekken.
Ik vond myn kind'ren daar al schreiend', vol van druk.
Maar, ach! zy weeten noch niet all' hun' ongeluk.
Zy zullen schuldloos, door hun Vaders schult misdadig,
Ten offer strekken aan een lot zo ongenadig.
Ach! hoe ontrukke ik hen 't gevaar, dat doodlyk is?
't Is alles vruchteloos tot hun behoudenis.
Men deet het hier alom met krygsvolk naauw bezetten,
En dus den toegang naar het dichte bosch beletten:
Myn bitt're traänen zyn alleen hun toeverlaat:
De Goden zelfs zyn doof voor my in dezen staat.
Ik hebbe, opdat hun haat verzacht wierdeengebrouwen,
Hen 't wierook toegezwaaie, en 't offervuur ontstoken.
't Slachtoffer, opgetooit, en naar 't Altaar gebragt,
Is, zonder dat het mes eens bloedig wierdt, geslacht.
De Tempel wedergalmt van ysfelyke zuchten;
En deze tekens doen my 't schriklykste onheil duchten.
Zo gy myn bloet begeert, uw grimmigheit ten zoen,
O Hemel! wil myn Zoons en myn' gemaal behoên.
Wreek hem aan eene Vrouw', die zynen roem weêrstreef-
En snyd myn dagen af, die 'k tot een' vloek beleefde. (de,
ELISE.
Hoop op een beter lot, en maatieg uw verdriet.
Geef toch zo veel geloofs aan valsche tekens niet.

De Orakelen der Goôn zyn vol van duisternisfen.
 't Gevolg heeft dikwils hun vóórspelligen doen missen.
 't Kwaad dat toekomende is blyft meest voor ons bedekt,
 Wyl zelis 't vóóruitgezigd daar van tot strat verstrekt.
 Tracht geene wetenschap, zo ydel, naar te spooren.
 Uwe onschult, uwe deugt zal 't Godendom bekooren:
 Wyl gy 't vereert, zal 't u gewislyk bystant biên.
 Gy zult Sabinus noch met zege wederzien:
 En mogelyk verkeert het Lot, met hem bewoogen,
 Zyn onrechtvaardigheit wel haast in mededoogen.
 Gy hebt hem 't Roomsche Heir vóórheen wel zien ver-

EPONINA.

(laan?

Ik weet het: maar hebbe ik zyn' aanslag niet verraên?
 War zal hy tegen zulk een groore magt vermogen,
 Die onder Romens Hieldt ten sryde is opgetogen?
 Waar' niet dit Leger reets door onze magt bezet?
 Myne onvoorzichtigheit alleen heeft zulks belet.
 Maar Sinorix zal ons den uitflag kunnen melden.

T W E E D E T O O N E E L.

EPONINA, ELISE, SINORIX.

SINORIX.

O ramp! Civilis is gevluht voor Romens Helden.
 Vespasianus magt heeft alles overheert.
 Wy zien haast Titus, als Verwinnaar, weêrgekeert.
 De Batavier, die, in het duister, naar deez' Wallen,
 Met minder manichaps toog, om 't Leger te overvallen,
 Wacht Primus bystaad; maar een heimelyk bericht
 Stoort zyn bestaan, en geeft den Keizer daarvan licht.
 Terwyl hy 't heir verlaat, vliegt Titus om te sryden,
 En valt zyn' vyant, reets verbaast, aan alle zyden
 By dezen oever aan. De Batavier, ontstelt,
 Aanvaart met krygsgeschei den sryt, in 't open velt:
 Civilis dapperheit, betoont in zoveel slagen,
 Deet d'uitflag van den kans een langen tyd vertragen.

C 5

Een

Een Heldt, die, onbekent, hem moedig bystandt boodt;
 Voerde overal, daar hy zyn blikken sloeg, den door.
 Hy heeft, gevolgt van zyn getrouwê Krygsgeenooten,
 Den Moezelftroom geverwt met bloed, door hem vergo-
 Hy heeft den Baravier, verstrooit, tweemaal herstelt, (ten.
 En zyn Standaarden weêr ontrukta aan 't roomsch geweldt.
 Maar de oorlogsgroem van hem die 't Jodendom verheerde,
 Maakt dat zyn Heir nochtans den Gal den rug niet keerde.
 Zyn krygs geluk duldt nooit dat hy den stryt verliest,
 Maar dwingt de Zege steets dat zy zyn zyde kiest.
 Hy heeft her veldt bedekt met stervenden en dooden.
 Civilis, eind'lyk in het naaste bosch gevloten,
 Laat aan den Roomschen Heldt de volle zegepraal;
 Daar Primus sneuvelt door des Overwinnaars staal.
 De Gal, die my de maar' der nederlaag deet hooren,
 Is onbewust van 't lot aan uw' Gemaal beschooren:
 Maar de onbekende Heldt vindt zich in Titus magt,
 Wiens eigen hant hem heeft in zulk een staat gebragt.

EPONINA.

Het is genoeg. Ga heen. Wil in myn droeve plaagen,
 Voor myne Kind'ren, all' myn hoop, toch zorge draagen.
 'k Wacht Titus hier; ik wil myn ramp hem doen verstaan.

DERDE TOONEEL.

EPONINA, ELISE.

EPONINA.

O Hemel! op wat wys kunt gy noch meêr my slaan?
 Die onbekende Heldt, door Titus zelf gevangen,
 Is myn Gemaal: dit moet myn ziel op 't hevigst prangen.
 'k Vermoede, op goeden gront, dat niemant dan Sabyne
 Op Titus vallen durfde, en zyn bestryder zyn.
 O wreet vermoeden, dat zo fel my houdt benepen!
 Zoude ik myn' Echigenoot in ketenen zien sleepen,
 En hem door 't staal des Beuls zien sneuven, tot zyn straf?
 Goên! zyne dapperheit verdient een beter graf.

ELI-

EPONINA.

'k Ben hier gebooren, 'k heb 't u reeds gezegt, myn Heer:
Maar 't bloet waaruit ik sproot, u haatelyk, zou eêr...
Zo 'k u myn lot ontdek, het zal alleenlyk strekken....

TITUS.

Wil my dit doodelyk geheim, Mevrouw, ontdekken.
Wat vreest gy van een hart 't geen gy de wetten stelt,
Dat rooit, het ga hoe 't wil, voor Vyandinne u telt?
Vrees niet dat ge ooit een' naam, zo haatelyk zult ontfangen.
Gy hebt teveel gezorgt voor Romens Staatsbelangen;
Gy hoede Rome voor den grootsten hoon, Mevrouw;
En 't hadt geen' Burger ooit uitmuntender in trouw.

EPONINA.

Dit is 't alleen, myn heer, hetgeen my kan ontroeren.
Dat gy verwinnaat keert moet my tot vrees vervoeren.
Ach! dat uw zegepraal voor my niet doodlyk zy!
Ik hebbe, ik vrees 't, uw' arm gewapent tegen my.
Een wreet vermoên doorknaagt myn ziel aan alle kanten.
Mischien bevonden zich myn naaste Bloedverwanten
In 't Heir, dat buigen moest voor uwer Helden moedt,
Mischien is Titus hant bezoedelt met myn bloet.

TITUS.

Door u verwittigt hoe de toeleg was bestooken,
Hebbe ik de velden van 't weêrspannig bloed doen rooken;
'k Ontken zulks niet. Maar, moet ik denken, groote Goôn!
Daar ge ons uw gunst voor ons belang hebt aangeboôn,
Dat my uw bloet, veréent met hen die ons besprongen,
Om dat te storten heeft genoodzaakt en gedwongen?

EPONINA.

Helaas! dat was voor my de grootste tegenspoet,
Dat ik te duchten hadde uw ongemeenen moedt.
Zie ik uw hant beylekt door 't bloet van myne Maagen;
Van wien moet ik my, dan van 't Godendom, beklagen?
'k Moer slechts verwondert zyn door zo veel roems, myn
Heer.

Maar uw gevange Heldt vermeerderd noch uwe eêr.

Hoe

Hoe is zyn naam?

TITUS.

Ik kan dien niet te weeten komen;
Ik heb noch niet van hem dan zynen moedt vernomen.
Terwyl Civilis zich, beschroomt, steeds van my keert,
Komt de onbekende Heldt, die stoutlyk my trotsfeert.
Hy maakte 't Roomsche Heir verbaast, bevrees, verlegen,
En verwe de met het bloet der Benden zynen degen.
't Is woede en grootsheit, all' wat uit zyne oogen straalt:
Gelyk een Heldt, of zelfs Godt Mars, wordt afgemaalt.
'k Bestreed hem langen tyt, doch zonder hem te schaden;
Tot de uitflag eind'lyk heeft zyn dapperheit verraaden,
Wyl ik, door 't breeken van zyn schriklyk staal, verwon,
En hem, dus weêrloos zynde, ook lichtlyk dooden kon.
Maar hy, niet eens verbaast, scheen, rustig van gedachten,
En onvertzaagt, den doot kloekmoedig af te wachten:
Verr' van te smeecken, van zyn vyanden omringt,
Toont hy dat niemant hem tot onderwerping dwingt.
'k Nam hem gevangen, om myne eere te bewaaren;
Die eischte 't leven van dien grooten Heldt te spaaren;
Dewyl een eed'le toorn' terstont zyn woede staakt,
Als hy zyns vyants arm ziet wapenloos gemaakt.
Maar zien we of zyn belang, door 't bloet, uw hart kan
Dan of hy zynen naamen staat u zal ontdekken. (trekken,
Myn Lyfwacht!

EPONINA, *ter zyden.*

Ach! myn ziel is doodelyk ontfelt.

Tegen Titus.

Vergun my hier alleen te spreken met dien Heldt,

TITUS.

Wie dees Gevangen zy, het moet gewis my krenken;
Dat gy de goetheit zyns verwinnaars kunt verdenken.
Ach! dit 's een nieuwe slag, door u my toegebracht.
'k Sta echter toe dat gy hem hier in vryheit wacht.
Maar, wil uw zwygen, als gy hem gezien hebt, staaken,
En stel niet langer uit om u bekend te maaken.

V. Y. F.

V Y F D E T O O N E E L.

W *E P O N I N A, alleen.*
 ie is die Krygsheldt, dien ik straks aanschouwen zal?
 Hoe wordt myn hoop bestreên, door vrees voor ongeval!
 'k Heb geen verlichting meêr in dit vermoên van nooden.
 Men komt. Myn schrik vermeêrt. Hy is het zelf. Ach!
 Rampzaal'ge staat, daar ik Sabinus in beschouw! (Goden!

Z E S D E T O O N E E L.

S A B I N U S , E P O N I N A .

W *E P O N I N A.*
 at onverwacht gezigt! ô smart! zyt gy't, Mevrouw?
 'k Had nimmer van den haat des Hemels dat vertrouwen,
 Dat hy in zulk een' staat u my zou doen aanschouwen;
 En in dat grootsch bestaan, ontworpen door Sabyne,
 Hadt hy, tot loon, verdient gelukkiger te zyn.
 Ik wilde 't Roomsche geweld, het geen ons konde ontêen,
 Die trotsche dwinglandy, teneenemaal verneêren, (ren,
 Ons wraak verschaffen voor ontfangen leet en hoon,
 En aan Sabinus zyde u plaatsen op den Throon.
 Een tegenstrydig lot heeft my van hoop ontleedigt,
 Myn trotsche vyanden en hanne Magt verdedigt.
 Myn toeleg misre. Ik ben in ketenen gebragt,
 En moest wel buigen voor der Waerelt dwingers magt.
 Ik kon die smaat zowel vóórkomen, als weêrstreeven;
 Maar 't magtloos woên is my slechts overig gebleven,
 En hebbende in den stryt zelfs Titus aangerand,
 Is myn bebloede staal gebroken in myn hant.
 Maar, 't moet het meest my in den tegenspoet verdrieten,
 Dat ik uw' ramp vermeêre, en zie uw traanen vlieten.
 Mevrouw, ik bidde u, staak dit vruchteloos geween:
 Waardeer Sabinus; maar beschrei zyn lot niet; neem-
 'k Vol:

'k Voldeet myn' plicht; en't Lot, schoon 't ons geluk kan
rooven,

Konde echer mynen naam, noch mynen moedt verdooven

Zyn blinde gunst leent wel den Dwingelanden 't oor;
Maar een verraade Heldt schynt daar te grooter door.

E P O N I N A.

O Hemel! moest gy door zo wreet een' slag my drukken!
Was ik noch niet genoeg geprangt door ongelukken?
My was, na zo veel smart en rampen uitgestaan,
Niets overig dan u in boeijens te zien slaan.
Beklaaglyk deelgenoot van eindelooze kwaalen!
Myn'waardige Echtgenoot, myn droefheit kent geen paa-
Ik wanhoop billyk in zo groot een' tegenspoet. (len.
Myne oogen zelfs ontbreekt genoegzaam traanenvloet.
Ach! zo gy de oorzaak van dit onheil kost vermoeden,
Gy zoudt, vol schriks...

S A B I N U S.

Ik kan die lichtelyk bevroeden.

De ontrouwe Sinorix heeft deze daat begaan,
En myn geheim, aan hem alleen bekend, verraên.
Ach! mogte ik van dat feit aan dezen schelm my wreeken;
En, stervend, met myn staal 't verraaders hart doorsteeken.

E P O N I N A.

Neen, Sinorix, myn Heer, getrouw in zynen plicht,
Gaf van uw grootsch bestaan uw' vyant geen bericht.

S A B I N U S.

Wie is 't, wiens wreetheit my dien ramp dan heeft bescho-

E P O N I N A.

(ren?

Ik ben 't, myn Heer.

S A B I N U S.

Hoe! Gy? Wat moet ik, Goden! hooren?
Gy hebt my dan verraên?

E P O N I N A.

O overmaat van druk!

Ik ben 't die u verriedt, en werkte uw ongeluk.

S A B I N U S.

Wat zegt gy? Hemel! neen, Mevrouw, ik kan niet denken,
 Dat zo veel trouwloosheids uw' roem heeft kunnen krenken.
 Heeft Sinorix u myn geheim geopenbaart?
 Hebt gy vervolgens den Romeinen dat verklaart!
 Neen, neen; ik weet te wel de oprechtheit van uw harte;

E P O N I N A.

Myne onvoorzigtigheid verwekte u ramp en smarte.
 Beschuldig maar alleen myn zuiv'ren huwlyksgloet,
 Wyl die alleen my myn' Gemaal verraaden doet.
 Wat ramp, wat onheil is by 't onz' te vergelyken!
 Ik heb, door Alb'rik, die zyn trouw voor ons deet blyken,
 't Wit van uw haters aan het Roomsche Hof verstaan,
 En hunnen toeleg om den Keizer te verraên!
 En ik, die zyne gunst slechts zocht voor uw belangen,
 Ik stoorde een' aanslag, dien gy ook hadt aangevangen.
 'k Gaf Rome, alleen door myn bericht, de zegepraal.
 Ik moorde te gelyk myn Kind'ren, myn' Gemaal!
 Wat zal hun lot toch zyn! Wat is my zelfs beschoren,
 Nadat ik 't voorwerp van myn liefde heb verloren?
 O, myn Gemaal! waarom verbergde gy, zo wreet,
 Dien aanslag van gewigt, waarvan ik oop'ning deet?
 Konde ik my niet met u in dit geheim begeeven?
 Om u verliet ik 't all', om u bleef ik in 't leven.
 Was u myn yver en myn trouw verdacht? O spyt!
 Hebt gy die niet gezien sints negen jaaren tyt?

S A B I N U S.

Toen de eer' my riep, om my een' weg door 't staal te baad-
 nen, (niet;
 Vreesde ik met recht, Mevrouw, uw zuchten en uw traad-
 't Was tyt om uit het graf te komen in den dag,
 En dat ik sneuvelde, of myn lot verbeet'ren zag.

E P O N I N A.

Konde ik dan ooit zo stout een' toeleg wederstreeven?
 Helaas! ben ik aan die verachting blootgegeeven?
 U kwam noch niets van my dan myne zuchten voor:

D

G

Gy hadt my uwe drift zien volgen op het spoor.
 O ja, myn Heer, myn moedt bedwong alsdan myn traanen :
 Ik wapende uwen arm, om u ten stryd' te maanen :
 Myn hart hadd' zelfs met u naar oorlogsroem gestaan :
 In 't eind', wat hadde ik niet tot uwe wraak gedaan ?
 In dit geweste, dat zo vruchtbaar is in Helden,
 Is laffe ledigheid het deel der vrouwen zelden ;
 En dikwils, nydig om der Echtgenooten naam,
 Deet ook haar arm haar' lof bazuinen door de Faam.
 Maar 't wreede Noodtlot doet ons beide hooploos klaagen.
 Myne onvoorzigtigheid doet u deez' boejens draagen !
 Zoude echter Titus, dien men, om zyn goetheit, eert,
 En die, schoon hy uw' naam niet weet, uw deugt waardeert,
 Door onzen ramp geraakt, zyn' Vader niet verzachten ?

S A B I N U S .

De doot is 't éénig goet, dat ik thans heb te wachten.
 Help myn begeertens, daarmyn roem met recht voor pleit ;
 Bewaar my voor den hoon, die voor my is bereid ;
 En, zonder my met zulk een yd'le hoop te vleien,
 Maak dat gy nimmer my naar 't Kapitoel ziet lei'en,
 Myn Winnaars volgende, geboeit, in Romens wal,
 En myne schande en smaat vertoonende aan 't Heeläl.
 Een doodlyk staal doe . . .

E P O N I N A .

Ach! gy doet my, Wreedaart! beeven.
 Ga, zoek een and're hant, die u beroov' van 't leven.
 Denk niet dat ik zoverre u 't oor ooit leen', Sabyn,
 Dat ik, uwe Echtgenoote, uw Moorderes zou zyn.
 Ach! stil de wanhoop toch, uit uwen ramp geboren.
 Wat lot is, zo gy sterft, aan beideuw Zoons beschoren ?
 Hoel zoude ik, zonder hen, uw opzet wederstaan ?
 O neen, in tegendeel, ik spoorde u daartoe aan :
 Ja, niemand zou, wyl ik myn bloet zou 'teerst vergieten,
 My, zonder u, het licht des levens zien genieten.
 Leef voor uw Kind'ren dan. Dat zulk een bandt met recht
 Uw leven spaar', waaraan myn leven is gehecht.

Doe

Doe uwe Zoons all' 't geen hen ov'rig is niet derven.

SABINUS.

Myn leven strekt hen meêr tot nadeel dan myn sterven.
 Door myne schande wierdt hun ongeluk vergroot,
 En all' myn roem gaat óp hen over door myn' doot.
 Maar spaar uw leven. Houd my eeuwig in gedachten.
 Uw liefde voor myn Zoons zal u te meer doen achten.
 Vaarwel. Zo 't Noodtlot hen beschermt, om onze min,
 Mevrouw, blaas hen een zucht, om my te wrecken, in.
 Ik moet, om niet verraên te zyn, terstont vertrekken.
 'k Wil den Tierannen nooit, wie dat ik ben, ontdekken.
 'k Wil dat ze, onzeker van myn lot, tot hunne straf,
 Sabyu noch vreezen, als ik ben gedaalt in 't graf.

Z E V E N D E T O O N E E L.

EPONINA.

'k **S**tel vruchtloos, schreiend', hem der Kind'ren lot voor
 oogen!

Hy blyft, door ramp vervoert, verhardt en onbewogen!

'k Ga Titus zien. Hy is alleen myn hulp in noodt.

Ach! ik behoud Sabyu, of ga met hem ter doot,

Einde van het Derde Bedryf.

52 SABINUS EN EPONINA,
VIERDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

VESPASIANUS, TITUS, DOMITIANUS,
Lyfwacht.

Laat vry de Waereldt van deez' Zegepraal gewaagen;
Civilis, op de vlucht, de Batavier, geslagen,
Doen Gaule thans op nieuws ontfangen myn geboôn.

Tegen Titus.

Ons Rome is aan uw daên zyn' roem verplicht, myn Zoon.
De Zege, nooit van u in éénig oort gescheiden,
Doet u zyn magt van 't Oost tot in het Noort verbreiden.
De Gallen waren reets gereed, door muitery,
Zich van hun juk te ontslaan, en van myn heerschappy.
Om tot gehoorzaamheit dat weiflend Volk te dwingen,
Vóórkomme ik 't, en ik straf 't verraadt der Muitelingen.
Van Primus ben ik reets gewroken, door uw' moedt,
En 't aardryk rookt noch van Marcellus trouwloos bloet.
Maar wíe is toch, myn Zoon, die Heldt, door ugevangen,
Wiens moedt zolang de Zege in twyfeling deet hangen.
Is 't niet Sabinus, ons geleverd door de Goôn?
Ik wil hem hooren.

Tegen 't hoofd van de Lyfwacht.

Dat hy stráks zich hier vertoon'.

Sabinus naam ontstelt myn ziel. Ik heb vernomen
Dat hy zich voegde by Civilis tegen Romen.
Hy kweekt der Gallen hoop in hunne muitzucht aan,
En kan hen hunnen plicht noch doen te buiten gaan.

TITUS.

Ik weet zyn' naam, myn Heer, noch waar hy is geboren,
Die Krygsmán, dien het lot myn boeijens hadt beseboren.
Maar 't Heldenbloet ontaardt nooit van zyn eed'len stam;
Zyn groote dapperheit toont d'oirsprongk, dien hy nam.
Nooit heeft men my gevaar in d'oorlog aan zien treffen,
't Geen

't Geen hooger mynen roem in 't fryden kon verheffen.
 Opdat ik dezen Heldt mogte in myn boeijens slaan,
 Heeft uw geluk, myn Heer, my onderstant gedaan.
 Nooit zag zyn rustigheid in kerens haars gelyken.
 Hy doet zyn fierheit zelfs in zyn stilzwygen blyken.
 'kDrong hem niet aan. Wel verr' dat ik zyn smart vermeer',
 'kDacht hem eerbiedigheid verplicht te zyn, myn Heer.

DOMITIANUS.

Wat zegt ge? eerbiedigheid, myn Heer, aan een' verrader,
 Wiens wreede trotsheit zo onmenschlyk onzen Vader,
 En ons vermoorden wilde, in zyne muiltery?
 't Staat tegen zulk een snoot bestaan ons alles vry.
 Neen, neen, 't is niet genoeg zich zelf met roem te dekken,
 Men moet zyn voordeel ook uitde overwinning trekken.
 Opdat de Waerelt steeds voor onze wetten bukk',
 Is strengheit ons zo nut als 't grootste kryggeluk.

TITUS.

De Keizer volgt geenszins die haateyke gronden:
 Zyn strafheit heeft met recht zich steeds bepaalt gevonden.
 Zyn goetheit onderwerpt de harten aan zyn magt,
 Meêr dan door strengheit ooit te wege wierdt gebragt.
 Maar zie, ô Vorst, hier myn' Gevangen voor u komen.

T W E E D E T O O N E E L.

VESPASIANUS, TITUS, DOMITIANUS,
 SABINUS, *Lyswacht*.

VESPASIANUS

Gevaarlyk vyant van het hoog gezach van Romen,
 Door welk een razerny de Wapenen aanvaard?
 Ben ik dan in uw oog het hoog Gebiedt onwaardt?
 Door wat gezach durft gy dees nieuwe stoutheit waagen?
 Kan Gaule zich van 't juk der Roomsche magt beklagen;
 Of is 't wel immer in volmaakter rust gestelt?
 De groote Julius bedwong 't. Die brave Heldt
 Deet, door tien jaaren krygs, waarin de Gaulen zuchten,
 Hun twintig Koningen, of Dwingelanden, vluchten.
 Deeze

Deez' kleine Vorsten; nooit elk met zyn deel te vreên,
 Steets in een wreeden twist, oorloogden onderéén.
 Ja hunne tweedragt, en de schrik der felle slagen,
 Verwoesten 't gansche Lant door eind'looze oorlogsploo-
 Maar sints ons Rome heeft de Gallen overheert, (gen.
 Zyn zy gelukkig door één' Keizer geregeert,
 En hun gelukstaar zoude ook eeuwigduurend blyven,
 Zo geen Weerspanneling hun miltzucht durfde styven,
 Opdat hy hen een' staat ontroov', die ruste geeft,
 En my het hoog gezach, daar hy zo stout naar streeft.
 In waarheit, ik beklag het lot van die ontzinden,
 Zo ze in een dwinglants juk een' toevlucht willen vinden,
 En zo Vespasiaan gevloekt is en gesmaalt
 By hen, daar 't recht door hem alomme zegepraalt.

S A B I N U S .

Neen, Vorst, geloof niet dat de Gallen, onrechtvaardig,
 Uw deugden lasteren, Augustus roem wel waardig.
 Maar, wat vermag op 't volk, dat zich gedwongen ziet,
 De liefde tot zyn Lant, en voor de Vryheit, niet?
 Die eed'le neiginge kan nooit geheel verdwynen,
 En 't vreemde juk doet steets de Gallen, klaagend, kwynen:
 Krygt Gaule, thans verdrukt, dan nooit zyn vryheit weêr!
 Elk volk begeert de keur van zynen Opperheer;
 En denkt een schand'lyk juk van slaverny te draagen,
 Zo 't in zyn Vorst niet, als zyn maaksel, scheidt behaagen:
 Maar 't waant, dat, als het een' der Lantgenooten kroont,
 Het slechts gehoorzaamheit aan zyne Wetten toont.

V E S P A S I A N U S .

Zyt gy 't, dien Gaule tot zyn' Meester heeft verkoren?
 De stouten taal, die gy ons hier durft laten hooren,
 Uw woeste trotsheit, heeft myne achterdocht verwekt.
 'k Wil dat gy my uw' naam en Vaderlant ontdekt.

S A B I N U S .

Ik zal hier in my nooit naar uw begeerte voegen.
 Neen, Cesar, denk niet dat ik u zal vergenoegen:
 Maar oordeel naar myn hart, dat allen ramp veracht,
 Wat vyant uw geluk in uwe boejens bragt.

Ten minften doet myn moedt genoegzaam u befpeuren,
 Dat, zo 'k geen Koning ben, ik 't my doe waardig keuren,
 Een hart als 't myne kan zich niet verraden, neen;
 't Kent geen gehoorzaamheit, dan aan de Goôn alleen.

VESPASIANUS.

Kan u der Goden wil alleen uw' plicht betuigen?
 Die zegt u, dat men moet verwinnen, of zich buigen.
 Vielt ge in myn magt opdat gy my trotfeeren zoudt?
 Gehoorzaam: dat alleen verftrekt u tot behoudt.
 't Is tyt; ontwyk den storm, reets aan het overhellen.
 Ik zoek Sabinus: 'k heb zyn hooft op prys doen stellen.
 Die Muit'ling wierp zich op tot Keizer, my ten fpyt.
 Uw trotsche zwygen doet gelooven dat gy 't zyt.
 Haast u de waarheit in die twyfling my te ontdekken.
 't En zy ge uw hooft voor hem ten offer wilt doen ftrekken.

SABINUS.

Ik ken den Krygsheldt, die u fteets verfchrikken zal.
 Ja, vrees, zo lang hy leeft, zyn' arm, en uwen val.
 Uit Cefars bloet geteeldt, verbeeldt hy hem in 't leven.
 Ontbreekt hem zyn geluk, zyn moedt is hem gegeven.
 Was door 't vyand'lyk lot zyn roeleg niet geftoort,
 Zyn Vaderlant was vry, en Gaules beê verhoort.
 Zyn rampspoet is gemeen aan all' zyn Lantgenooten,
 En hunne hoop met zyn geluk ter neêr geftooren.
 Indien hy doot mogt zyn, is 't voor 't Heeläl gedaan.
 Sabyne hadde u alom vyanden op doen ftaan.
 Dit weet ik van dien Heldt, uit Cefar voortgekomen,
 Een waardig vyant van de dwinglangdy van Romen.
 Zo gy door pyniging my te verfchrikken poogt,
 Ik vrees myn' doot niet, dien gy ftraks gebieden moogt.

VESPASIANUS.

Ik kan 't, ik moet zulks doen; en u zal recht gefchieden.

TITUS.

Hoe zoudt gy dan, myn Heer, aldus zyn ftraf gebieden.
 Uw goetheit, tegen zyn hoogmoedigheit gefelt,
 Verachte 't ftraffen van den trots van dezen Heldt.

56 S A B I N U S E N E P O N I N A ,

Waarin kan hy ons toch , geketent , schaad'lyk weezen ?
Zyn arm , ontwapent , doet ons in het minst niet vreezen.
Het is een' nieuw bewys , dat van uw goetheit spreekt ,
Als gy u van zyn' toorn' , die magtloos is , niet wreekt.

V E S P A S I A N U S .

Dank uw' Verwinnaar dat wy u geen' loon verschaffen.
'k Zou , zonder hem , terstont uw stoute trotsheit straffen:
Maar ik weêrhoud 't besluit van uwen doot. Myn Wacht,
Breng hem uit myn gezigt ; en neem hem wel in acht.

D E R D E T O O N E E L .

V E S P A S I A N U S , T I T U S , D O M I T I A N U S ,

Lyfwacht.

D O M I T I A N U S .

Hoe ! wederhoudt gy u , myn Heer , u straks te wreken
Vanzulk een' hoogmoedt , die u naar de kroon durft steeken ?
Geef 't volk een voorbeeld , dat , van uw vergiffenis
Verzekert , u trotsceert , en nooit in stilstant is.
Gy zult uw goetheit steeds zyn miltzucht zien verwekken ,
En 't mooglyk éénmaal tot eene offerhande strekken.
Nooit hadt men Julius zien sneu'len in de Raadt ,
Had all' zyn weldoen een weêrspannig' onverlaat
Niet menigmaal zyn spyt en woede doen betoonen.
Vergiff'nis schynt op nieuws der trotschen hart te hoonen.

T I T U S .

Zoudt ge immermeer tot die gedachten overgaan ?
Die laffe schrik , die u zo sterk wordt aangeraên ,
Is uws onwaardig. Zo ge u door uw deugt laat raaden ,
Moet gy dien raadt , die uit beschroomheit spruit , versmaa-
Ach ! wreêken wy ons , als Romeinen , zonder schand'. (den-
Wen 's vyants staal ons dreigt , en schittert in zyn hant ,
Staat alles vry : maar nadat hem de zege kluistert ,
Wordt die door 't storten van zyn bloet , geheel ontluistert.

D O M I T I A N U S .

Heeft niet Jerusaleem , in uw geweldt geraakt ,
Nochtans de strafheit van uw wreet bevel gesmaakt ?

T I T U S.

'k Hebbe aan een volk, gevloekt, en uit zyn gunst geslooten;
 Volvoert hetgeen zyn Godt in gramfchap hadt befloten.
 De Hemel weet het dat ik zyn bevel volbragt;
 Hy heeft het Joodtsche volk geleverd in myn magt:
 Hy gaf my last in asch en puin te doen beschouwen,
 Die trotsche Stat met all' haar prachtige Gebouwen.
 Ik heb, met hartenleet, des Hemels wraak voldaan.
 Maar, zonder dat wy 't oog op zulk een voorbeeld slaan,
 De Godertierentheit; de beste deugt van allen,
 Moet u, ô Waereltvorst en Vader, 't meest gevallen.
 Die eed'le deugt verhief den roem, dien gy geniet,
 Toen zy voor u verwon Antiochus Gebiedt;
 Ja, uw verzeek'ring van hem ongestraft te laten,
 Ontwapende zyn Zoons, en onderwierp zyn Staaten.
 August' hadt eerst den vreê, toen hy vergiff'nis gaf.
 Na Cinnaas toeleg, stont elk van zyn' toeleg af. (ren;
 Des Keizers zachtheit maakte eeneind' van 't zamenzwee-
 En zyne goetheit doet, meêr dan zyn wraak, hemeeren.)

V E S P A S I A N U S.

Myn geest, onzeker, wikt uw reed'nen tegenéén,
 Myn Zoonen. 'k Zie door all' die twyffling noch niet heen.
 'k Zal deez' Gevangen, zo 't Sabinus is, doen straffen:
 'k Moet tot de rust en 't heil des Ryks hem loon verschaffen.
 Dit Spookfel, andermaal weêrspannig opgestaan,
 Komt uit de duisternis, en spoort de Muiers aan.
 Helpt ondertusfchen my dit diep geheim ontdekken:
 't Bericht der Gallen, die men ving, kan daartoe strekken.
 Hy moet hen zien. Ik straffe alleen, na ryp beraadt,
 Myn Mededinger naar den Keizerlyken Staat.

V I E R D E T O O N E E L.

T I T U S, *alleen.*

Zyne onbekentheit zal nu eens ten einde raaken;
 En zy, die 'k wachte, zal hem aan my kenbaar maaken.
 Zy heeft hem reets gezien. Het is, na hun gesprek,

Gewis, dat ik zyn lot en 't myne haast ontdekk'.
Ik zie haar komen. Goôn! Ik voel myn hart ontroeren;
En dat, zo menigmaal als ik haar zie, vervoeren.

VYFDE TOONEEL.

TITUS, EPONINA.

Mevrouw, gy zaagt dan hier dien onvertzaagden Heldt,
Die door het krygs geluk verviel in myn geweld?
Deelt gy in zyn belang, en kan zyn lot u raaken?

EPONINA.

O ja, myn Heer, zyn ramp moet my rampspoedig maaken.
Der Vriendschaps sterksten bandt deet ons veréénigt zyn.
'k Gevoel zyn ongeluk; zyn smarten zyn de myn'.

TITUS.

Zeg my zyn' naam. Hy blyft verhart, die Onbedachten,
En heeft door 't zwygen zyn gewis verderf te wachten:
Zeg my den uwen: 'k bid dat ge u niet meêr weêrhoud,
Mevrouw, maar dat ge uw lot aan Titus toevertrouwt.

EPONINA.

(gen,

Myn Heer, verschoon my daar meêr oop'nings by te voe.
En laat het eind'lyk uw grootmoedigheid vernoegen,
Dat gy een leven spaart, daar 't myne deel in heeft,
Wyl hy, die dat verbreekt, ook my den dootsteek geeft.

TITUS.

Sabinus trotsheit denkt m' in zyn gelaat te leezen:
De doot zal, zo hy zwijgt, zyn straf voor 't zwygen weezen.
Ach! in der Goden naam! ik bidde u, stil vooral
Zyn wanhoop, die, verhart, zyn' val verhaasten zal.
Waarom zoudt gy een hart, dat u vereert, mistrouwen?
Moet gy me uw' ramp, die ik gevoel, verborgen houwen?
En, daar elks rampspoet door myn weldoen wordt verlicht,
Vreest gy dat Titus u ook door die gunst verplicht.
Kan ik dan dat geheim niet trekken uit uw harte?

EPONINA.

Ach! Prins, ik bidde om dat meêlyden met myn smarte,
Die

Die goetheit, die u voor 't Heelal aanbiddeljk maakt,
 Ja, die zo menigmaal uws vyants boeijens slaakt,
 Die, in dien hoogen top van roem en van vermogen,
 In de overwinning zelfs, uw harte heeft bewogen,
 En u doet deelen, met de onsterffelyke Goôn,
 Den wierook hen op hunne Altaaren aangeboôn.
 Zie daar, dit 's all' de hoop my overig gebleven.
 Maar, als ik dit geheim u zal te kennen geeven,
 Beloof, myn Heer, dat gy nooit iemand openbaart...

TITUS.

'k Zweer 't by de Goôn! Mevrouw, ontdek u onbezwaart!

E P O N I N A.

O neen, ik kan u dit geheim noch niet ontdekken,
 't En zy de liefde, die 'k myns onsdanks kon verwekken;
 Uit uwe ziel, myn Heer, voor eeuwig word' geweert.
 Uw weldaên worden door die zege in top vereert.

TITUS.

Wat schrikkelyken eisch! wat last, die my doet beeven!
 Gy kunt geen zwaarder slag ooit aan myn harte geeven.
 U niet meêr minnen! Ik! en kan ik, Goôn! Deez' vlam,
 Die in myn ziel uit uw gezigt haar' oirspronk nam,
 Kan ik daarvan zo wreed een pooging u belooven?
 Schoongy my haaten zoude, ik kan dien gloet niet dooven.
 Neen, neen, myn vlam kan zich zoverre niet vertraên;
 En ik, ik zweer dat ik uw' eisch nooit toe zal staan.
 Helaas! Mevrouw, gebiedt veeleêr aan my te sterven;

E P O N I N A.

Kan Titus zoveel op zyn harte niet verwerven?
 Ik wacht voortaan, van hulpen vrienden gansch ontbloor,
 't Eind' myner rampen dan alleenlyk van den doot.
 Ik stelde op Titus all' myn hoop 'k Heb my bedrogen.
 Ik dacht zyn hart zo groot te zyn als zyn vermogen.
 Hoewel 't gerucht zyn deugt door all' de waerelt meldt,
 Ik zie 't, hy is voor my geen Titus meêr, die Heldt!
 De min doet hem, helaas! myn traanen wederstreeven;
 O doodelyke Min! gy zyt het, die myn leven
 Een zamenweeffel van rampzaligheên doet zyn.

TIT

T I T U S .

Hoe! is de Min dan ook een oirzaak van uw pyn?
 Hoe! perst die Dwinglant ook detraanen op uw wangen?
 Maakt myn Geyangen op zyn beurt u zyn Geyangen?
 Ach! ik benyd 't geluk deez' Winnaars, en zyn' staat;
 Dewyl zyn roem deez' dag zyn' ramp te bovengaat.
 Wat grooter zege kan men immermeer begeeren,
 Dan in een hart zo trouw, zo teder, te regeeren?
 Zyt echter geenzins voor myn' minnenyt beducht:
 Neen, dat gy my bemint is myne grootfte zucht:
 Maar, zonder dat myn magt u myne min doe vreezen,
 'k Wil niets dan aan myn liefde alleen verschuldigt weezen;
 En, schoon uw vóórkeur zelfs aan hem uw' harte gaf,
 'k Verneër my niet dat ik een' Medeminaar straff'.

E P O N I N A .

Uw Goetheit, edel Heldt, doet myne vreeze wyken.
 Zo ik nocht twyfelde, 'k zoude u verongelyken. (wordt,
 Weet dan in 't eind' waardoor myn smart veroirzaakt
 Myn Heer. 't Is een Gemaal om wien ik traanen stort:
 Maar een Gemaal die my bemint, voor wien myn zorgen...

T I T U S .

Goôn! waarom 't voorwerp van uw tederheit verborgen!
 Moest ik, verliest, vóórzien dat op deez' dag, Mevrouw,
 Myn hoop haar' aanvang, en haar einde neemen zou?
 Ik dacht de smarten van een zuiv're vlam te lyden. (myden,
 Wat wroegt het my, die zelfs denschyn van 't kwaat wil
 Dat ik, door drift vervoert, uw weérmin heb begeert;
 Dat ik, zo onbedacht, uw kwelling heb vermeêrt;
 En dat ik uwe ziel, zo vol van deugt, deet vreezen,
 Dat myne minnevlam u zou rampzalig weezen.
 Het is gedaan, Mevrouw. 'k Heb geen vervoering meêr.
 Zo ik die heb gevoelt, ik overwin die weêr.
 De min hadt die verwekt, de plicht doet die versterven;
 Maar nimmer kan hy my eene achtinge doen derven,
 Een teed're vriendschap, door uw ongeval geraakt.
 Ik wil dat gy en uw' Gemaal myn gunsten smaakt.
 Hy heeft alreets myn hulp en bystant ondervonden,
 En

En zoude, zonder my, ter straffe zyn gezonden.
Zyn vonnis, door den Vorst...

E P O N I N A.

Gy kent noch niet dien Heldt,
Dien uwe goetheit rukt, ó Prins! uit 's doots geweldt.
'k Hoop dat een hart, 't geen zich grootmoediglyk liet raa-
Die hoogverheve deugt nochtans niet zal verzaaken. (ken,
Myn Heer, dees vyant, dien de Keizer heeft gedoemt,
Die dapp're Gal, een schrik des oorelogs genoemd,
In 't eind' Sabyne, wiens doot den Keizer kan behaagen...

T I T U S.

Vaar voort.

E P O N I N A.

Is hy, dien gy uw ketenen ziet draagen.

T I T U S.

Sabyne! die Romens rust door vyantschap verstoort!

E P O N I N A.

Helaas!

T I T U S.

Vrees niets, Mevrouw; ik gaf aan u myn woort;
Maak daarop staat. Hy zal gewis myn hulp verkrygen:
Ik heb daartoe my zelf verweezen om te zwygen,
Ik stil de wanhoop van Vespasiaan in 't kort,
Opdat uw Echtgenoot u weergegeeven word.
Maar wil zyn fierheit, die te verre gaat, verzachten,
En doe hem vóór den Vorst zich zelf wat minder achten.
'k Waardeer zyn' moedt, maar hy is veel te trots, Me-

E P O N I N A.

(vrouw.

Ach! hy zal sterven, eêr hy zich verneed'ren zou!
't Geluk doet hooger dan Sabinus u verheffen;
Maar denk niet dat gy ooit zyn' moedt zult overtreffen.
Hoor Eponina; hoor de zuchten, die zy loost;
Dat spreek alleen voor hem, voor my, en voor myn Kroost.
Domitianus komt; ik moet zyn byzyn vluchten.
Helaas! bescherm my toch: 'k heb zyn geweldt te duchten,
En zyn vervoering; wyl myn harte voor hem beeft,
Die, zonder uwe deugt, alle uwe liefde heeft.

Z E S.

62 SABINUS EN EPONINA;
ZESDE TOONEEL.

TITUS, DOMITIANUS, PARIS.

Myn Heer, gy moet terstont u naar den Vorst begeeven; Civilis, die, zo 't schynt, ons minder wil weêrstreeven; Verzoekt den Vrede, en slaat eene onderhand'ling voor. Maar 't schynt, myn Heer, dat ik hier uw geheimen stoor'. Myn onverwachte komst doet deze Schoone wyken, Die ons, door haar bericht, haar'yver heeft doen blyken, En ons voor 't snoot geweldt van 't Eedtgespan behoed. 'k Weet niet wat oirzaak haar myn oog ontvlieden doet. Daar ik, als gy, haar moest myn dankbaarheid ontdekken, Moet die verhaaste vlucht my tot verwond'ring strekken. Gy hebt alleen 't geluk: 't bekoorelykst gezigt Is vol van tederheit op u alleen gericht.

TITUS.

Zo 't onzen roem, dat wy haar minden, niet kon krenken; Men zou de zege den gelukkigsten zien schenken. Maar stil de drift, die u verbystert maakt van zin. Kent gy het voorwerp wel, waarom gy zucht in min? Een heil'ge plicht doet haar de huuwlykswetten hooren. Wel verr' van haar door een doenwaarde min te stooren, Vereeren wy haar deugt; beschermen wy haar zaak; Betoonen we onze gunst, om sryt, haar met vermaak; Onze ééndragt in dit stuk kan onzen roem verheffen. Uw goetheit moet hier in de myn' zelfs overtreffen. Het zy ons niet genoeg dat Rome 't al verwinn', Men maak' dat elk zyn juk, en zyne Wet beminn'.

ZEVENDE TOONEEL.

DOMITIANUS, PARIS.

Heb ongeduldig hem my lesfen hooren geeven.
'k Zal haar, diemy ontvlucht, voor myne wraak doen beeven.
Zal

Zal 't dan vergeefsch zyn, dat ik minnesmart gevoel,
 Als eenen van 't Gemeen, verachtingen ten doel?
 'k Verklaarde myne min, die trots wierdt afgewezen.
 Zy zal my, zo zy my niet mint, ten minsten vreezen.
 Men slachte haar' Gemaal, opdat zy traanen stort'.
 Gy hebt my doen verstaan hoe 'k best gewroken word'
 Ach! dees Gevangen werkt in haar die groote ontroering.

P A R I S.

O ja; 'k zag haar by hem, in de uiterste vervoering,
 In een geheim gesprek, door Titus toegestaan.

D O M I T I A N U S.

De gunst van Titus brengt haar weinig voordeels aan;
 En dient slechts om te meêr myn grimmigheid te ontstee-
 ken.

Hy sneuvele, voor wien wy Titus hooren spreken...
 Dees woeste Krygsman, door myn' Broeder op zyn zy'
 Gebragt, zou zekerlyk een vyant zyn voor my,
 Ja wreken Titus; en zyn moedt staar my tetschroomen.
 Dies helpe ik hem van kant, en zal die vrees vóórkomen.
 Tot sluiting van 't verdrag gaat Titus elders heen.
 Men dien' zich van deez' tyt: men spaare niets, ô neen;
 Hy zy Sabyne, of een' die in zyn schult moog' deelen,
 Laat ons zyn straffe door den Keizer doen beveelen.
 Maar, myn vermoeden is noch niet voldaan, naar eisch.
 Keer weêr, doorzoek terstont naaukeuriger 't Paleis,
 Dat een weerspanning verwoeste, op dat wy mogen
 Verstaan, of ook een valsch bericht my heeft bedrogen.
 Sabyne verburg zich met de zynen hier omtrent.
 De schuilplaats worde, door uw vlyt, in 't eind' bekend.
 Dat schreiend huisgezin zal ik noch meêr bedroeven,
 En doen het all' 't geweldt van myne wraak beproeven.

Einde van het vierde Bedryf.

64 SABINUS EN EPONINA,
VYFDE BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

VESPASIANUS, DOMITIANUS, *Lyfwacht.*

DOMITIANUS.
De Zoonen van Sabyn zyn eind'lyk opgespoort.
Door puin gansch overdekt, naby den Moezel boordt,
Met een gevryden Slaaf in onderaardsche holen
Geweken, leefden zy in donkerheit verscholen.
Met moeite, langs een padt dat afgelegen is,
Ontdekt men dat verblyf, die naare duisternis.
Deez' Kind'ren zyn noch in het tederst hunner jaaren:
Maar dees Gevryden kan u alles openbaaren.
Hy weigert, trotslyk, doch vergeefs, ons opening.
Dreighem, myn Heer, slechts met de zwaarste pyniging.
De trouw van eenen Slaaf zal zo verr' zelden blyken.
Gy ziet daardoor welhaast zyn valschen yver wyken;
En, zwegen tot nu toe de Gallen stil, in 't end'
Wordt u door hem, ô Vorst, Sabinus lot bekend.
Doe den Gevangen met deez' Kind'ren vóór u komen.
Het is genoeg, één woort uit zynen mont vernomen,
Of ééne zucht, die 't harte eens Vaders kan verraên;
Om u te toonen wie uw wraak moet ondergaan...

VESPASIANUS.

Zyn stoute trotsheit moest verdiende straf ontfangen:
Maar Titus eischt genaê voor dezen Krygsgevangen.

DOMITIANUS.

Dat was u zelf te veel gewaagt in twyfeling.

VESPASIANUS.

Wierdt niet die Zoon gehoont, door myne weigering?
Zyn dapperheit bewaart myn' Throon en Staat voor 't
wanken. (danken.)

'k Hebbeaan zyn' moedt den glansch, die my omringt, te
En myn gestrengheit deet my vol van schaamte zyn,
Zo

Zo Titus goetheit meêr mogt' blyken, dan de myn'.
Myn hart laat met het zyn' zich door één zucht verheeren;
En wil de Waerelt door zachtmoedigheid regeeren.

DOMITIANUS.

Maar Titus kent noch dien trouwloozen Krygsman niet;
Voor wien men, onbedacht, hem Cefar smeeken ziet;
En, zo hy voor Saby'n zich zelf bekend mogt' maaken,
Doe niets 't volvoeren van 's Verraaders vonnis staaken:
Neen, laat geen' Mouter in het leven, u tot hoon
Een' eernaam roovende, u geschonken door de Goôn;
Dien ge in zyn' opstant zaagt uw Legioenen slachten,
En die de Gallen uw bevelen doet verachten.
Gy zult die Volk'ren nooit doen bukken voor uw' Staf,
Zolang zy munitery zien pleegen zonder straf.
En dees Hoogmoedigen zal steeds, door snoode vonden,
Alom vernieuwen zyn strafwaardige eedtverbonden.

VESPASIANUS, tegen de Lyfwachtien.

Myn Lyfwacht, dat terstont de Gal hier eerst verschyn',
En straks daarna de Slaaf en Kind'ren van Saby'n,
Dien Mededinger, die weêr opstant durfde stichten.

De Lyfwachtien gaan weg.

Goôn! doet myn oordeel door de waarheit nu verlichten:
Hebt gy my waardt gekurt de Vorsten te gebiën,
Bevestigt myne magt, doet myne wet ontzien;
Beveelt gy zelf de straf, Saby'n door u beschoren;
En wilt uw heilig Recht uit mynen mont doen hooren!

DOMITIANUS.

Hy komt.

T W E E D E T O O N E E L.

VESPASIANUS, DOMITIANUS, SABINUS;
Lyfwacht.

VESPASIANUS.

Sabinus wordt in 't einde aan my bekend.

Alle uwe poogingen zyn vruchtloos aangewent.

E

Mes

Men weet hy is hier in het Leger, en in leven.
Dit oogenblik zal my van alles oop'ning geeven.
Vóórkom zulks, als gy hier vóór my uw' trots verzaakt;
En tracht dat gy u myn vergiff'nis waardig maakt.

SABINUS.

Wacht niet dat zich myn' moedt vernedere om genade;
Of dat myn hart Sabyn, wiens vriend ik ben, verraade.
Straf my indien gy wilt, met eene nieuwe straf;
Myn roem zal niettemin my volgen tot in 't graf.
Uw groote ontroering kan my in myn' spyt verkwikken.
'k Zie dat Sabinus naam alleen u kan verschrikken.
Hy heeft veel eed'ler lot, dan gy hebt, van de Goôn,
Die noch een' Keizer kan doen beeven op zyn' Throon.

VESPASIANUS.

Het smart my dat gy myn rechtvaardigheid durft tergen.
Geen snoode list zal my de waarheit meer verbergen.
Waar is de Slaaf; waar zyn de Zoonen van Sabyn?

DERDE TOONEEL.

VESPASIANUS, DOMITIANUS, SABINUS,
SINORIX, *de twee Kinderen van Sabinus,*
Lyfwacht.

O groote Goôn! SABINUS, *ter zyde.*

VESPASIANUS.

Weet gy wiens Kind'ren deze zyn?

SABINUS.

O ja; ik weet het. Ik kan in die eed'le trekken
Van hun gelaat het beelt huns Vaders klaar ontdekken.
Het heldenbloet toont van de wieg af zynen aart.
Tegen zyne Kinderen.

Rampzaal'ge Kinderen, een beter noodtlot waardt!
'k Beklaag uw' ramp! Gy zult het wreede lot betreuren,
Waardoor ge een' Vader ziet voor eeuwig van u scheuren,
Die anders u, door 't zien van zyne heldendaën,

Hadt

Hadt onderweezen hoe men Rome moet verslaan.

VESPASIANUS, *tegen Sinorix.*

En gy, erkent gy ook uw' Meester niet in dezen?

SINORIX.

Helaas! myn Heer, hoe kan hy mynen Meester weezen,
Die op het bedd' van eer' zyn levensloop besloot,
Daar hy, voor slaverny, verkoos een braaven doot?

VESPASIANUS.

Staak uwe veinzery, en die bewimpelingen.
Spreek, of de pyniging zal u daartoe wel dwingen.

SINORIX.

Beneem my 't leven, dat ik éénmaal derven moet.
De doot alleen verstrekt my tot een wenschlyk goet.
Ik heb maar al te lang het levenslicht genoten,
Nadat die groote Heldt zyne oogen heeft gesloten.
Ik heb my-zelf gespaart voor zyn rampspoedig Kroost.
Ge ontbloot het, groote Goôn! van myne hulp en troost.

VESPASIANUS, *tegen Sinorix.*

'k Zie door uw reed'nen heen alle uw bedriegeryen.

Tegen zyn Lyfwachten.

Doet hem den wreetsten doot door pynigingen ly'en;
En dat Sabinus Kroost, die myn bevel veracht,
En zich voor my verbergt, ook met hem zyn geslacht.

SABINUS.

Ter zyden.

Tegen Vespasianus.

Wat donderslag! ô Goôn! Laat dezen toeleg vaaren.
Slacht my alleen, en doe uw gramschap dus bedaaren.
'k Hadt gaarn' Sabinus ramp door mynendoot verhoedt:
'k Stort nu gewillig voor zyn Zoonen all' myn bloet.

VESPASIANUS.

't Geldt's Mededingers bloet alleen, die my durft hoonen.

Tegen de Lyfwachten.

Myn Lyfwacht, 'k wil men straks zich zal gehoorzaam too-

SABINUS.

(nen.

Wel, zoek niet meêr waar of die Mededinger zy:
Hier ziet gy hem. Voldoe nu alle uw wreetheit vry.

't Vyandlyk Lot heeft me aan uw woën ten doel gegeven;
 'k Verneër my niet, om u te bidden om het leven.
 'k Zoek uw meêdogen niet, maar wensch dat gy u wreekt;
 En 't bloet, waar uit ik sproot, heeft nimmermeer gesmeekt.

Tegen zyne Kinderen.

Maar ondertuschen sleept u 't noodtlot, onrechtvaardig,
 Myn Zoonen, meê ter straffe, al zyt gy niet strafwaardig.
 Moet ik u in de hant des Beuls zien leev'ren, Goôn!
 En lyden, eêr men my doe sterven, duizent doôn?

Tegen Vespasianus.

Doet gy uw Zege dus in moordery verkeeren?

VESPASIANUS.

Ik doe hetgeen myn roem en 't Ryk van my begeeren.

SABINUS.

Doe meerder: spaar dit Kroost, waarvan ik Vader ben.
 Schoon ik den doot trotseer, 'k bidde echter u voor hen.
 Myn hart, dat tot nu toe geen vreeze kon gedoogen,
 Wordt, om die panden, my zo waardt, daardoor bewogen.

VESPASIANUS.

Verr' van 't meêdogen, 'k zie met vreugt u vol van schrik.
 Maar beef voor u, en hen, noch in dit oogenblik.

SABINUS.

'k Gevoel, Tieran, nu gy u zo verhart kunt toonen,
 Hoe verr' de rampspoet my vernedert van myn Zoonen;
 En, schoon de liefde my tot die gevoelens dwingt,
 Myn moedt heeft niettemin voor die vernedering.
 Ik weet te wel wie 'k ben, en wie gy zyt geboren:
 Maar, Dwinglant, 'k weet het nu noch beter dan te vooren.

VESPASIANUS.

Ik hoor te lang dat gy u dus baldadig uit.

Dat een gerechte straf den loop daarvan eens stuit'.

Myn Lyfwacht, ga, doe dien Trouwloozen 't leven derven,
 En hem in 't midden, en vóór 't oog van 't Leger sterven.

VIERDE TOONEEL.

VESPASIANUS, DOMITIANUS, SABINUS,
 EPONINA, ELISE, SINORIX, *de twee*
Kinderen van Sabinus, Lyfwacht.

Rampzalig Echtgenoot! waar wordt gy heen geleid?
 SABINUS, *baar in 't voorbygaan omhelzende.*
 Vaarwel, ik ga ter doot, vaarwel in eeuwigheit!

EPONINA.

Helaas!

VYFDE TOONEEL.

VESPASIANUS, EPONINA, ELISE, SINO-
 RIX, *de twee kinderen van Sabinus, Lyfwacht.*

EPONINA, *zich werpende, met haare Zoonen,*
aan de voeten des Keizers.

Heb met myn Zoons, ô Cesar! mededogen.
 Beï zyn zy onder de aard' geteelt en opgetogen.
 Zy openden 't gezicht in deze plaats alleen
 Om hunnen ramp te zien, en 't moederlyk geweent.
 Helaas! gy doet deez' dag hen 't uitterst' leedt beleeven;
 Zy komen uit het graf, en zien hunn' vader sneeven.
 Hun Moeder buigt zich ook voor uwe gramschap neêr.
 Ach! doe my sterven, of geef myn' Gemaal my weêr.
 O doodelyke schrik! vergeefs is all' myn smeeken!
 Myn traanen kunnen u dan, Cesar, 't hart niet breeken!
 O Titus! de onschult mist uw' bystant in den noodr,
 Ik volg Sabyn op 't spoor, en ga met hem ter doot.

70 SABINUS EN EPONINA,
ZESDE TOONEEL.

VESPASIANUS, TITUS, EPONINA, ELISE;
SINORIX, *de twee Kinderen van Sabinus,*
Lyfwacht.

TITUS.

Ach! kan het zyn, myn Heer, en moet ik zulks gelooven?
Zoude uw bevel aan myn' Gevangen 't leven rooven,
Als ik den Batavier uw wet doe ondergaan?
Hoe! roept zyne Echtgenootte uw goetheit vruchtloos aan?
Wordt gy door haar gezucht en traanen niet bewogen,
Gy, die de Elendigen steeds toont uw mededogen,
Zo licht verbidd'lyk, die u traag tot straffe keert,
Die my 't verwinnen en 't vergeeven hebt geleert?
Dat ik uw deugden volg' doet me all' myn roem behaalen.
Laat, zonder wroeging, my ook ditmaal zegepraalen.
Ach! sta haar' Echtgenoot aan haare deugden toe.
Begeert gy dat uw' Zoon geknielt zyn bede doe?...

*Hy wil zich op zyne kniën begeeven, doch wordt
door Vespasianus wederhouden.*

VESPASIANUS, *tegen de Lyfwacht.*

Wel aan, men spaare dan Sabinus in het leven.
Myn Lyfwacht, breng in 't Heir deez' last, aan u gegeeven.
Eén der Lyfwachten gaat weg.

Myns Mededingers straf was zyn rechtvaardig loon.
Hy heeft den doot verdient: gy zyt getuigen, Goón!
Maar myne erkent'nis, en uw smarten, my gebleeken,
Vermogen meerder dan de zucht om my te wreken.

EPONINA, *tegen Vespasianus.*

Myn Heer... Het is te laat! ó alderzwaarste noot!
k Worde Alberik gewaar. Ach! myn Gemaal is doot!

Z E V E N D E T O O N E E L.

VESPASIANUS, TITUS, EPONINA, ELISE,
SINORIX, ALBERIK, *de twee Kinderen van*
Sabinus, Lyfwacht.

O ja; Mevrouw, ik kom met smart u zulks verklaaren.
ALBERIK.

EPONINA.

Goôn! hy is doot, als ik zyn leven dacht te spaaren!
Rampzalig Krygsheldt! Ach!

VESPASIANUS.

Ik ben te snoot verraên.

Die wreedaarts hebben al te haast myn' last voldaan.

ALBERIK.

Men zag dien Heldt, vervult van moedt, met groot vertrou-
Bestendig van gelaat, en fier den doot beschouwen, (wen,
Niet klaagende over 't lot, noch iets verwytende aan
De Goôn! „'k heb geen berouw van myn geroemt bestaan”
(Zo sprak hy) „ Eeuwig prent' de Gal in zyn gedachten
„ Een' Heldt, dien hy den roem der Gaulen zag betrachten.
„ Zo 'k niet verwonnen heb, 'k sterf roemryk, zonder
schand’

„ Nu 'k voor de vryheit sterfe, en voor myn Vaderlant”
Domitiaan, getergt door zyn grootmoedig spreken,
Heeft zyne rede door den doot-slag af doen breeken.
Dat wreede Schouwspel maakte aldus zyn' bloetdorst zat.
Men zag hem van het bloet des grooten Heldts bespat.

EPONINA.

Men heeft my, wreede Goôn! myn' plicht niet aan te ma-
nen.

'k Hebbe u te veel gesmeekt: ik smolt te veel in traanen.
Myn wanhoop is alleen myn toevlucht in het end’
Ik heb Saby n verraên: Myn plicht is my bekend.

Zy doorsteekt zich.

TITUS.

O onvoorziene ramp! o doodlyke ongelukken!
Moest u een wanhoop, zo verschrikkelyk, ontrukken
Aan uwe Zoonen, en aan Titus goetheit? Ach!

EPONINA.

Staak, bidde ik, staak, myn Heer, dit vruchteloos geklag.
Toen gy my gunstelyk te hulpe wilde komen,
Is door een wreedaart my dien onderstant benomen.
Hy opende, Sabyne vermoordende, myn graf.
Hy schikt gewis myn Zoons tot diergelyke straf.
Helaas! wie dekt hem voor het woën van dien verrader!
Bescherm hen toch, myn Heer, verstrekk hen tot een' Vader.
Die hoop vleit my noch in dees doodelyken staat.
O myne Zoons! 'k laat u een' Heldt tot toeverlaat.

TITUS.

Kan 't zyn? Kan de onschult dus voor myn gezichte sne-
ven?
Kunt gy wel wreeder straffe, ô Goôn! aan Titus geeven?

Einde van het Vyfde en laatste Bedryf.

